

המציפה

עתו שבועי

רכב עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
רבע 1.75

כא ש.כ.נ.ז:
לשנה 8 כתרין

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על המצפה כלי ההוספה הספרותית אין לתתם.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

כרכת מ"ט חצי הכתר. כראש הגליון שג כתרין.

גליון בודד 12 הלר.
המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החוש, כי גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטריצה

„HAMICPE“
ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków.
(בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich)

Kraków, 17 Stycznia 1908.

גליון ג.

הראקא י"ד שבט פ' בשלח תרס"ח.

האחרון שדוקא מתוך האצילים יצאה המפלגה הרדיקלית הקונסטיטוציונית ברוסיה והכהנים היו נושאי דגל הרבולוציה בפרס. אין הזיונות כאלו מכחישים את התורה ע"ד המעמדות בעקרה, אבל היא מראה, כי אי אפשר לקחתה בתור יסוד קים ואיתן, יען כי סוף סוף רוח האדם אינה נכנעת אך ורק למצות הקיבה — עצם ההפרש שבין המעמדות — כ"א גם למצות הפרינציפלים המוסריים העליונים ויש שגם למרות אינטרסיו הפרטיים בא איש ומקריב א"ע בשביל רעיון רם ונעלה לטובת הכלל. ולכן יקרה, כי גם אנשי המעמדות, שהם ריאקציונים בטבעם, נמשכים אהרי הזרם האופוזיציוני בשעה שרשעת הריאקציה עוברת כל גבול והמוני העם קמים להגין על נפשם מחמתה וזדונה.

כיוצא בזה ראינו שגם בתנועה הלאומית היהודית במדינה זו לקחו חלק אנשים הרבה, שעפ"י מעמדם הסוציאלי, לא היה אפשר לחבות מהם התייחסות כזו. ראינו אנשים, שמטבע מצבם בחברה הם צריכים להיות ריאקציונים וככ"ו התייצבו במערכת הלוחמים האופוזיציונים. ובכן צריכים אנו לבוא לידי מסקנא, שאם היתה האופוזיציה כנגד הקהל שלנו באמת מקפת וכוללת חלק גדול מן האומה, כי אז היתה גורפת כורמה אף אותם בני השררות הגבוהים, שיש להם זכות הבחירה בקהל והיה הדבר הזה די להדוף אחור את התקיפים והאלמים השוררים בנו עתה.

אלא מאי — אין האופוזיציה נגד הקהל מקפת כלל חלק גדול מן האומה אצלנו! אבל הלא מעשי ראשי הקהל וזרין התקיפים באמת מניעים

המקומות המעטים, שיש שם ראשי-קהל ציונים ולאומים, הגיעה להם המשרה הזאת לא משום ציוניותם ולא ע"י ציוניותם, כ"א מצד היותם מצד עצמם אנשים השוכים בערה ובכ"ו מצבם כחברה עלו לגדולתם. ציוניותם ולאומיותם — אותם האנשים אינן אלא מקרה והזדמנות ולא תנאי מוכרח. הלא ראוי ההזיון הזה שיושם אליו לב! אמנם יודע אני מה ששייכו על זה: בבחירות להקהל שורר חק בחירה ריאקציוני, שאינו מניח לעם להוות דעתו והדעה נתנה בידי אנשים מספר מן השררות העליונות; בבחירות אל הקהל יש מקום לכל מין ערמה ותרמית, כחש ומעל, העושים את ה"בחירות" לקומדיה פשוטה ומן הקלפי יוצאים אלה, שתקיפי העיר רוצים ביקרם...

אינני מנסה להכחיש את חשיבותו של המעם הזה, אבל עם כל זאת אי אפשר לתלות את אי הצלחת הציונים בבחירות הקר"ה רק בקלקלת הבחירות לכד. ידוע, כי גם במדינות ששורר בהם חק הבחירה הכי ריאקציוני יוצאים מן הבחירות פרוגרסיביים-אופוזיציונים, אם רק האופוזיציה מקפת באמת את כל שררות האומה, שהרי באמת אי אפשר לקבוע מסמרות ולהגיד: מעמד זה הוא ריאקציוני ומעמד אחר פרוגרסיבי. כל מה שאנו מדברים ע"ד נגודי האינטרסים בין הכחות והמעמדות אינו אלא הרך כלל, אבל כפרט אנו רואים לפעמים קרובות מאד, כי תורת המעמדות שלנו אינה מתאימה אל המציאות הריאלית. הנה למשל מפלגת האצילים והכהנים הם לפי התורה החדשה נושאי הריאקציה בכל מדינה ובכל צבור. לסוף הראה לנו הזמן

Dr. LEON MIRTENBAUM ZAHNARZT

KRAKAU, Grodzka 6.

ord. 9-12 — 2-5

פאָרצעלאַן-עמאיל-אונד גאַלדפּלאַמבען, קינסט-ליבע נעביססע, קראָנען אונד גאַלדבריקען.

חיה לויא פנחס רייך
מאורשים בחדש שבט תרס"ח
דבוב פאדגורוע

בהררת כבוד אני מברך מקרב לבי את הגביר היחסן מו"ה אברהם מרגלית משנה נשיא הקהלה בקראקא לחהונת בהו מרת חנה עם כר יעקב מעה-לער מאנטווערפען. נפהלי האף מו"ל "המצפה".

לענין "כבוש הקהלות".

"כבוש הקהלות" שהיה לפרולה בקרב הציונים ושצרכו כה נראה וגלוי לעין כל, עד שאין איש מסתפק בקרבנו, כי אמנם זוהי עבודה נחוצה-גמרצה — לא השיג עד היום שום תוצאות ראויות להזכר. במקצוע המדיני, שהתחלנו לעבוד בו רק זה כשתי שנים השגנו כבר הדכה יותר מאשר במקצוע השלטון הקהלי, שעליו אנו עובדים ועמלים זה כמה שנים. מלבד איזו עירות קטנות אין עדיין בגליציה אף קהלה נכבדה גדולה אחת, שבה יהיו הציונים ראשי הקהל ובעלי הדעה בו. ואף כאותם

פיליטון.

ראש השנה לאילנות.

קחלו הקולות. נדמו השירים
בתיבת הטבע: בנה ואחו.
כיריעה ממעל שמים אפורים
ונרות רקיע בקה יזרחו.
ההרים התעטפו בטלית של עבים
ובמצנפת צחורה ראשיהם מבהיקים.
ורוחות קלים רצים ושכים.
בעבודת היום המה עסוקים.
ומתאנחים אילנות ורועש הער.
לבנים לבש ועומד בתפלה.
בשופר תקע. יליל הסער
וישמע שקריו בקול המולה.
וקל עץ למינהו הונה וקאים
וכפיו הצנומות למרום נטויות.

בפרחי בדלח בשלג השדמה.

וננול ויורד האור הזורח
בכית הכנסת של הטבע —
ותדע כל עדת הצומח:
שמע ה' ונקשב שוע.

פרורים.

מאת י. פרנהוף.

מעשה ידי אמן.

החמה ירדה לשפולי האופק ומשם התיזה ניצוצות והב מבעד עפאי הארזים על יריעה-הדשא הירוקה, המהנוצצות בשלל גונים נפלאים, ועל הלל הזקן עם גשרה מהלמדיו, שהשתמחו על יריעה מרוקמה כזו בצל ארז אחד, והישירו את עצמותיהם.
ינעים היו המורה והתלמידים מעמל היום, מהשחיה בים השמועות, ההקישים והסברות החריפות, המשברות מוחות, ויצאו השדה, לנוח קצת בים שבלי הפן, ולשאוף לתוכם את הרוח הקליל, שנשב מהן והביא ריחות פרחים בכנפיו.

ונוצצות במחטי ארזים וקכאים
אגלי הקפור כדמעות קפואות.

ועל יד הנחל, שפסק מלכת
יחידה ג, מודה ערבה עומדת
ובחיקו הקפוא שיחה שופכת
ועל גליו האלמים אנתחה רועדת...

ונשמות הפרחים התורות הקרות.
דאוליו ערטילאין באפל הלילות.
מתקנסות גם הן שירות שירות
ומציצות מחרבים בעינים אכלות...

ואברות השלג הלכנות הרכות.
העולות ויורדות במקדש הבריאה.
נושאות על גבן התפלות הנכות
ונענשני העולם לאורה ותחיה...

ופתה — מסך העבים קורעת
קרן-אור קרירה נעמה.
ורבבות ניצוצות זחר זרעת

עד הקצה האחרון וכאמת דים להפיה את רוח האופוזיציה בקרב כל שדרות העם? מכל עבר ופנה שומעים אנו התאוננות כבירה על מעשי התקפים הללו בקהלותיהם ושם ראש-הקהל כבר נעשה אצלנו נדרף לשם רשע, פושע ומשחית כזרון. ואיך לא הספיק הרבר הזה להפיה רוח ריבולוציוני בקרב המוני העם ואיך לא הספיקה האופוזיציה להדור גם אל שדרות כעלי-הבתים, שיש להם זכות הבהירה, להסיר מעליהם את ככלי אותם הזדונים מכני עם? מכלי משים מגיעים אנו למהשבה אחרת: אין מנהיג להאופוזיציה הזאת, אין פה להתעוררות התמונים שלנו! והציונים?

זהו מה שחפצתי להגיד: אין הציונים יכולים לקבץ מסביב להם את האופוזיציה הצבורית כנגד הקהל והחסרון תלוי בהם, בהציונים!

הציונים עצרו כח לעמוד כראש העם, כשפוצה המלהמה בין העם ובין ראשו בדבר הפוליטיקה הכללית. פה היו הציונים נאה דורשים ונאה מקיימים. כלומר: מה שררשו יכולים היו לקיים והעם ראה את יכלתם זו ואת חפצם הטוב לקיים. מה היה הרעיון הראשי של המלהמה הזאת? הלא רק דבר אחד: איננו רוצים להיות אופן המישי בעגלת אחרים, כ"א נמשוך בעגלת עמנו לבד; איננו רוצים עוד לכחש בפני כל העולם ולהתייחס על עם שאינו שלנו, כ"א גלוי לכל אנו רוצים לפרסם ישותו ומציאותו של עמנו; איננו רוצים עוד להחריב את שארית רכושנו הלאומי בשביל טובתם של אחרים, כיא להפך נשתדל מהיום לחזק ולקיים את רכושנו זה ולהגדילו בכל האפשר!

אלו היו דברים טובים ועשרים שנות עבודתה של המפלגה הציונית בארץ היו עדים חיים לאמתת דבריה והבטחתיה. כעשרים השנה האלו הלא זאת פעלה הציוניות, שחוקה והדקה את קשרי היהדות והשתדלה תמיד להדגיש את ישותנו הלאומית ולחבב את רכושנו הלאומי. וכשחל העם בעבודה זרה, כשיצאה מאפו הפוליטיקה של עבודת לאומית והתכחשות לעצמו, לא היה דבר יותר טבעי מאשר כי יתקבץ העם הזה תחת דגל — הציוניות. לא היה ספק ואף לא יכול ספק בזה להולר, כי הציונים כפרלמנט לא יסתתרו ונחת מסוה עם אחר, כי יודיעו בגלוי ויכריזו על יהדותם ובלי חת ילחמו על זכויות העם היהודי האזרחיות והלאומיות.

ואולם תכונה אחרת להתייחסות העם אלינו בעיני הקהל הפנימי. הקהל אינו מקום לפוליטיקה — אעפ"י שעשוהו לזה מנהליו של עכשיו. כשאנו

מדברים ע"ד הקהל, מתעוררים אצלנו כראש וראשון המחשבות ע"ד עניני היהדות הפנימית, ע"ד הדת היהודית והקולטורה העברית. ולמה נאפיל על האמת? — הציונים של היום, כלומר: ראשי המדברים שלה אינם נותנים לנו יותר עיוכה ויותר בטחון, כי יהיה הקהל לאשר הוא צריך להיות, מן הקהלניקים ההיום.

אכנס הציונים מכתימים לעם להנהיג זכות הבחירה הכללית ולהתקן את עולמנו הקולטורי כהתאם ליסודי היהדות ולצרכיה הפנימיים; בנוגע לזכות הבחירה הכללית אמנם נאמנים הציונים שקיימו את הכתחתם. אכל הבטחה זו עצמה נתנה גם מצד אחרים, כמו למשל ה"יהודים הכלתי תלויים" וסתם "דמוקרטים", באופן שאין סבה נכונה למה יעמוד העם דוקא על צד הציונים ולא על צד כחה דמוקרטית אחרת. ושנית אין ההבטחה הזאת לבדה מספקת, כנראה, לרכוש לה את לב הצבור העברי. ואולם אשר לתקון החיים הרוחניים של העדה לא נתנו הציונים עד עתה שום ערוכה נאמנה, כי אמנם יעשו וכי אמנם עלולים הם לעשות כמו שמכתימים. למה נכחיש את הגלוי? אצל רוב הציונים האפיציאליים אין הקולטורה העברית תופסת מקום יותר מאשר אצל מתנגדיה המתכוללים. המון העם, שאין לו אלא מה שעיניו רואות, לא יוכל כשום אופן להשיג למה ד"ר פלוני עלול יותר לבנות את החרכות של היהדות בתוך העדה, רק בשביל שהוא קורא לעצמו ציוני, מד"ר אלמוני שאינו קורא לעצמו ציוני, אלא שהוא חי חיים כאלה ממש כאותו הציוני. המון היהודי — וכמשמע מלה זאת גם כעלי בתים חשוכים, שיש להם זכות הבחירה בקהל — רואים את שני הדוקטורים והם כאחד רחוקים מן היהדות מרחק עצים, אין בהם לא ריח תורה ולא שמץ של חיים יהודיים ומדוע איפוא יכבר את האחד על משנתו ועוד ימסור את נפשו על בחירת האחד כנגד משנתו?

אינני רוצה להרבות במשלים וציורים לרעיון העקרי הזה, שאמתותו גלויה ומפורסמת לרבים מאננו, ואנמור את דברי תיבך במסקנא: כל עוד לא ישובו הציונים, כלומר: ראשי המדברים שבקרבנו להיות בעצם חיים יהודיים, כל עוד לא יתגל העם לראות בהם את נושאי דגל היהדות במעשה ולא בדברים לבד, כל עוד לא יהיה השם ציוני נדרף עם שם יהודי חי, ביהדותו גם כביתו וכמהלכו עם אנשים ולא לבד באספת עם וכישיכות האגודה — כל עוד לא יהיה כדבר הזה, אין לנו שום תקוה לקבץ את העם מסביב לדגלנו ולהרעיש

את חומת הקהל. עד העת הוא גורלנו קצוב מראש: ללחום כרחיים של רוח! ואולם אם הפצנו באמת לכבוש את הקהל או עלינו להנהיג את הקולטורה העברית בקרבנו לא לבד כתור דקלטיזציה יפה באספות פומבי, אלא כתור פרינציפ עליון ומדריך ככל מקצעות חיינו. יהיו נא הציונים נושאי הקולטורה והיהדות במעשה ואז אין ספק, שהעם יגיע במהרה אל המחשבה הנכונה, כי אין מפלגה אחרת ראויה לשבת ראש באורגניזציה היחידה שלנו, בהסדרות הקהלות, כמו הציונים!

"מעשיך יקרוך!"

משה קליינמאן.

ענינים מדינים

מלחמת זכות הבחירה בפרוס"א. מדינת פרוס"א נשארה אחורנית עד כה בסדר הנהגה, עוד הנהגת הארץ והפרלמנט ביר האצילים והתקפים ואין להמון העם כל זכות לחוות דעה על גורלו, אף שהוא עומד על מדרגה גבוהה מאד בתרבות והשכלה. זה מתמיה ביותר בהיות בממלכת אשכנז הכללית זכות הבחירה לכל זכר מכן ב"ר ומעלה. רק רוח העם האשכנזי השקט מטבעו יכול להתאפק עד כה מלדרוש זכותו בחוקה. עתה הגיע כח הסכלנות עד קצו. וכיום א' בשבוע הזה היתה מלחמה בחוצות ברלין בין העם ובין ארגוני הממשלה. ב"ב אספות היו בכירת אשכנז, שהחליטו לדרוש בכל התאמצות תקן סדר הבחירה. כאשר בקשו המתאספים לעבור עד לפני ארמון המלך בשוררם שירי מדר הניסוס השוטפים ככלי נשק ואז ההנשנו יחד, דם נשפך ורכים נפצעו, יותר ממאה איש נסחבו אל בית האסירים. הממשלה גוללה את כל התנועה על ראשי הסוציאליים השנואים, אבל כבר הודיעו מפלגות האזרחים המתקדמות, כי דעתן ברעת הסוציאליים ועמם תדרשנה זכות בחירה שוה לכל, הממשלה יכולה עתה להתרות ולצלצל בתרבות נגד הפועלים, אבל לא המלט עוד מהוציא את השלטון מידי התקפים ולהתקן את סדר הממשלה. מה שהיה מחמר עלי מלך פרס מכרח לעשות, לא יוכל גם ווילהלם אדיר אירפה למנוע מעבדיו ולא יוכל להיות מושל יחידי. אספות כהנ"ל היו בכל הערים הגדולות. **מהפכה חדשה במרוקא.** זה חצי שנה נלחמה צרפת בנפשות חוף הים במרוקא עם שבטים פראים בארץ פרועה, בלי מנהל ובלי חקים נשמרים. בימים האחרונים נרמה, כי בא הקץ למלחמה הכלתי פוריה הזאת והנה שנוי חדש במצב הארץ. המיר אחי השולמן, שקבלוהו כבר יושבי דרום מרוקא למושל, אבל לא של מל; את כח החיים וההתהוות, חמה היצירה האמנותית היותר יפה והיותר נכבדה. שוב אמר תלמיד אחר בכבושו פניו בדשא: לפי עניית דעתי אבני החן המבהיקות והמכריקות, המרהיבות את העין בזהרן, המשמחות את הלב ביפון, הן היצירה היותר נפלאה והיותר יפה. אחד מהם: לא נראה בעיני להבדל בין יצירה ליצירה של הבורא יתעלה, מפני שכל נברא היא מלאכה מחשבת בפני עצמו, ועל כל יציר גם היותר קטן אתה קורא את המקרא: מה גדלו מעשיך ד'! ברם כך הוא, כלם בחכמה עשה. כלם הם מפלאי בריאותיו, כל נוצר מוציא מנגינה מתוך נימי לבך. "אבל שמא אין יתרון להארז הזה על האזוב הזה?" השיב תלמיד אחד בתלשו ירק דשא, לתת מעם לדבריו ולהראות קטנו של זה מול גדלו של הארז, שתחתיו הם שוככים. ישב המורה החשבן והעמקן ושמע כהנאה מריכה את שיחתם של תלמידי חכמיו. ראשו היה מטב על הארז, ופניי החנונים והרצינים התנונו והתכהרו באורו החור של הירח וננה הבככים הרך נשקף בתוך עיניו, שהתנוצצו מתמימות, דחמנות וחבה...

הפך המקשן פניו אל המורה החביב, ואמר: הרי שומע אתה רבינו, שתלמידים מתעסקים בשאלה

עוד הפעם שלמון דומיה, באלו אחוים היו בשנת קסם מחוקה... והלילה הלך וירד בינתים על הארץ, והדליק בשמים הרבה בוככים רועדים וממללים. מיד נתעוררו התלמידים, שהכירו את תכונות רוחו של מורם והבינו את רמיוהו, שאין דעתו נוחה מהשתיקה, והתחילו ממללים ביניהם בלחש. ואח"כ שארו: איזו יצירה מיצירותיו של הקב"ה היא הכי נשנכה והכי מעולה מהצד האמנותי שבה, וראשונה היא במעלה על שאר היצירות? אמר ר' יוחנן בן זכאי: אין ראשית אלא תורה. התורה היא החשיבה בכל הבריאה. היא היצירה היותר משיכללה, והיתה כלי אומנתו של הקב"ה, שבה היה מביט ובורא את העולם במד"א: ד' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז. הציץ עליו חברו הנשען על כתפו כמבט של חבה ואמר: כסבור אני, שהקשת היא היצירה של אמנות היותר יפה בכריאתו של עולם. הגע בעצמך, נטל הקב"ה הצבעים היותר בהירים והיותר יפים מימים ומארץ, ופתחן זה בזה, ועשה מהן צבעי הקשתית סבר תלמיד אחר ועיניו דלות למרום: בעיני אני העבים הקלים המסים על פני רקיע, המכשפים בחליפת צבעיהם, והמכילים בתוכם את המרגליות

דממה היתה, אף אחד מהם לא הוציא הנה, חושיהם היו שקועים בפלאי הטבע והתגלותה לפנייהם. אזניהם נטו להקשיב את זמירות הצפרים, שהשתפכו מסביב, את רשרוש הארז, שרוחות קלילים מתלחשים בענפיו ריזים במימים. עיניהם נשאו להסתוות הפנטסיות. לפאתי השמים הטבולים כדם ואש...

כבר כבתה שמש יפה וזרקה למטה זהר ורדי מכהיק.

נפל הזהר על פניהם ונעשו מהולעים. הדר הזהר אל בתי נפשם והדליק שמה אור גדול... ההלו הלכות הצעירים לבסוף, להתגעגע, החלו הנפשות האוהבות התעופה להתרומם ולהתעלה. דומה היה באלו בנפים בלתי נראוה נשאי אותם מהקרקע, ששכבו עליו, אל איזה עולם אחר, אל עולם המאורות המלא הור נצה ודומית עולמים, ושם התאחרו והתלכרו עם ההויה, עם היצירה והיוצר...

פתח הלל: "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה השכינה שרויה ביניהם". אין השראה השכינה באה אלא מתוך עסק התורה כפה ולא בהרהור לבד... חש המורה את הרמט והזעזוע שבלב תלמידיו וזרק מהם מלים לתוך האויר, ושתק הלאה שקוע ברעיוניו.

מיסד החברה הלאומית הראשונה באירופה, גלה לאמריקה ולא ישתתף בחג חברתו בהמלא לה חצי יובל שנים.

מרפש הקהלות.

כשיצא מר קליינמאן בגליון אי לדבר משפטים עם "מזכי הרבים", דאגתם בודאי, רכותי, שאשאר אני עכרכם המחטט בלי עבודה, כי לא יוסיפו עוד המודיעים חדשות להודיעני מהנעשה בקהלותיהם ואהיה גם אני מכרח להסתפק בפרולטרואט הספרותי ומי יודע לאיזה דבר יוכל רבולוציונר כמוני להסית את ה"סופרים" הנרגנים על העורכים האכזרים, אם יקשור עמהם קשר עליהם. ההנחמו רכותי, לא יכא הדבר לידי כך. באמת לא על מודיעי החדשות מהאכזרים העורכים ולא עליהם ערך מר קליינמאן מלחמה. אלה מקוראי עתונים יהודיים, שיש להם שכל להבין, כי העורך ימצא צדך רק כפקטים ממשיים, הראויים לדבר עליהם בפומבי, אלה לא ילאו את העורכים במאמרים ופיליטונים יתרים ואלה יודעים. כי לא עליהם ילינו. וכבר דאגו בעדי והכינו לי חמר ואותו אמסור לכם, אם רק אבין שיחם, כי לרוב מכתביהם ארוכים כגלות ואינם מיבנים.

הנה מודיעים אותנו מגרודק, העיר הצנועה והחסידית, מעשים, אשר לא יעשו. אך הרשוני הקדמה קטנה. מדוע אתם חושבים את גרודק לעיר יהודית, "שעמד טעמה בה וריחה לא נמר"? אינו זכות גרמה לה זאת? התדמו כי זכות צריקים? לא! מעולם לא אזה אותה צדיק למשכן לו. זכות לבוב שכנתה כודאי לא גרמה זאת. אלא מה? זכות עניויה עמדה לה! אם כהבו קדמונינו ז"ל, "יאי עניויה לישראל", דעו כי לא דבר ריק הוא. נסו נא והכניסו שמה קרן אור של ברק הזהב ותראו אם לא תשנה העיר צורתה מיד. עניה זו רוכזה כאפלה על רפשה ושלוה לה ומדמה שאין מקום טוב כעולם ממנה, כהתולעת הזאת השוכנת בתוך החזרה. והנה קפצה עליה רנוה של המחלה המתדבקת המודרנית, הנקראת "שמטה". אין לך יום, שלא הסגר בה חנות ושלא תהיה מכירה בפומבי, כל המסחר עמד על החשטרונה, הסרסרים להלוואות רחמו על כל סוחר והמציאו לו את הקרן למסחרו. הסוחרים לא ידעו מעולם חשכון, הם נהכעים וניהנים. פתאם נעלם חשתי אחד, אחרי שיוף שמרות על ל' אלף כסף. אז אפם הבטחון והסוחרים נפרו כלם זה אחרי זה, כי אין עומד על רגלי עצמו. ולא טוב מזה הוא המצב המוסרי; אם אין קמח אין תורה. לפני היתה גרודק עיר של למדנים ועתה עיר של בורים, אין בכל נליציא עיר גסה כזו, הילדים פרועים לשמצה. נכיר העיר ר"א וואהלאמן הניח בצואתו מ' אלף כתר לבנין בית ת"ת והכסף מונח וראשי הקהלה אין להם פנאי להתעסק בזה. והצעירים — פראי אפריקה הם בני

הם התנחמו, כי הריאקציה היא חזיון עובר, כדרך כל התפתחות, העלולה לסיג אחר מעט, למען תשוב והתחזק ביתר עון, אך מתי מעט בתוך הצעירים בוויין לא השלו את נפשם בתקות שוא וידעו ללמוד מאותות הזמן וקראו בקול גדול: יהודים אנחנו, שקר ההתכחשות, הכר המטמעה, לכו ונשובה אל עמנו; קדימה! קדימה נשאף, אל הארץ האחת, שיש לנו מענה עליה, שיש לנו תקוה, כי עוד תשוב תהיה נחלתנו ככשנים קדמוניות. כמה לעג שאננים היה על ההוים ההם להקשיב! לא דבר נקל הוא לעזוב פתאם שיטה שלמה, שקבלוה בכל העולם הנאור, לזנוח דרך כבושה, השקפה עולם כוללת ולסל דרך חדשה מלאה התחיה, שממה מאין איש עובר עליה. לזה דרושה גאונות, רוח ממרום, כמו לכל סוללי מסלות חדשות, כמו לממציאים, ואמנם ממציאים גמורים היו בעלי "קדימה" הראשונים. יש מאין כראו. שום אדם לפניהם לא הוציא מפיו "דפי" כזה, כי "הישראלים" גם הם לאום הם, כי אינם חכרים לעמים הגרמנים והסלבים. כמעט מקלום חכריהם כאכנים. ובאמת נרשים כלם מחברתם, כמו משומים חסרי דעת סרו הכר מהמשגעים פורצי הגדר, מפריעי הרחבת הדעת של חבדיהם. אבל הימים הכאים הורו, כי הצדק היה עם מיסדי "קדימה". לא ארכו הימים ושנאת היהודים התפרץ גם בוויין ובכל אשכנז, בתוך חכרות סטודנטים לא סבלו עוד יהודים ורק "יהודים" קראו להם ולא "ישראלים" כחפצם. אז מצאו הסטודנטים בני דת משה מפלט להם בחברת "קדימה" וגם חכרות אחרות לאומיות יסרו היהודים עד שהיתה הדעה ההיא לקנין כל העם. השם "יהודי" חדל להיות כנוי ולנאי ואדרבה השם "ישראלי" דומה עתה לבוגד. והציונות היתה לאשר היא עתה, תנועת הכל והאוחזים בה הם מפלגה פוליטית, שאין להפטר ממנה, מפלגה, שהממלכות חושבות עמה. ממציאי הרעיון הזה ידועים המה: ד"ר פינסקר ברוס"א, פרץ סמולנסקי וד"ר בירנבאום בוויין ואחריהם קם ד"ר הרצל, לתת תכנית לרעיונם, שלא למדהו מהם, אלא המציאהו מעצמו כמוהם. וראה, גורל הממציאים האלה היה כגורל כל הממציאים ומנלי החדשות ונותנים פנים אחרים לעולם, כלם מתו בדמי ימיהם ולא זכו לראות את התפשטות רעיונם והתחלת הוצאתו אל הפועל, מלבד בירנבאום האחד החי ורואה ומתענג, אבל הוא גולה ועומד מרחוק ולא זכה להשתתף כמעשה, כאשר קם חלומו וקבל צורה ממשיה. עוד פעם אחת נסה לאמץ כחו בשעת הבחירות האחרונות לפרלמנט, לקחת חלק בעבודה הלאומית, אבל נכשל בנכלי רשעים, שאינם רוצים בתקומת ישראל. יהודים כחרוהו, ללכת בתור צירם לפרלמנט, אך במקומו יושב שונא ישראל, ובירנבאום, אבי כל התנועה הזאה,

היה לו כל ערך, כי השולטן עבראל-עזיז הפש את המלוכה בעיר הממלכה פו, נתקבל עתה לשולטן גם בעיר הממלכה. מעריציו הוציאו כרוזים, כי לא יתנו לזרים למשול בארץ ואף לא להתערב בשום דבר. את ההקניה, שתקנו מלאכי הממשלות באלגזירם, יקימו, אך שוטרים זרים לא יתנו להחזיק בארץ (וזה היה עקר ההקניה), לא יתנו ליושבי מרוקא לחסות בצל ממשלות זרות (זה נוגע ליהודים, כי כל היהודים בערג החוף חסים בצל ממשלות אירפה). עם השולטן הטורקי יכרתו ברית וינינו בכל מאדם על חרות הארץ, לבל תהי תלויה ברעת אחרים. עתה באו ימים קשים לצרפה. לעת עתה לא הוכל לתת עצות בנפשה. השולטן עבראל-עזיז תוכע מיד צרפת לעזרו לשוב אל כסאו, כי הוא נושא דגל הקולטורה האירפית. באופן הזה על צרפת לשלוח חיל עצום למרוקא, לכבוש את הארץ ולהשיב את השולטן על כנו תחת חסותה. אבל ראש הממשלה קלמנסא שם לו לחוק, לכלתי כבוש עוד ארצות חדשות. גם דעת הקהל בצרפת אינה נוחה ממלחמה, כי כל הקולטורה האירפית של השלטן הקודם היא, שהחזיק לו פילגשים מאירפה וקנה לו אוטומובילים וכל הענוגי אירפה, אבל לארץ לא הכנים כל תרבות, אדרבה ארצו ירדה בימיו הרבה מעלות אחורנית ואין לו כל כשרון למלוך. לע"ע אין הכרעה.

על המצפה.

קדימה.

כשביע הבא תחוג החכרה האקדמית "קדימה" בוויין את חגי חצי היובל בהמלא כ"ה שנה ליום הוסד החברה הזאה. שכוע שלם יארכו מי החגיגה וכל הפרופסורים היהודים בוויין קבלו את הפרטקטורט על עריבת החג, החברה הזאת היחה אָם כל החברות הלאומיות והציוניות באירפה ואטה של הציונות ולאומות ישראל עצמה. מי מלל לפני כ"ה שנה, כי מן החברה המצערה הזאה, שנולדה במח שלשה נערים סטודנטים (ד"ר נתן בירנבאום, ד"ר ראובן כירר וד"ר שנייר) ושהיתה לשחוק וללעג, התפתח מסלגה גדולה ועצומה בכל העולם, יולד עם ישראל שנית? ימי יסוד החכרה היו ימי פריחת הליברלית באוסטריא, תנועת ההתכוללות היתה בעצם המה, רק עכ קטנה עלתה במזרח, להעיב את שמי הדרור, שהתענונו עליהם יהודי אירפה ודמו שלא יוסיפולדאבה עוד, כי ימי הבינים לא ישובו. באונגרן התחרשה לעילת הרם וכרוסיא התחילה שיטת הפגרומים והנזרות הקשוה. יהודי אירפה לא נתנו להשכית מנוחתם בשנוי הקטן, שנעשה פתאם,

החמה העשוי מעשה אמן נפלא. מה ידמה לאורו? מה ישוה לחמתו?
אמר הלל: אָן הלך לכך בני, כשאמרת, כי לא כשמים הוא... ועוד, הרבר שאתה מבקש חם יותר מהשמש...
אז נשב רוח קל מצנן על פניהם... אז נשארו כל התלמידים יושבים תמהים, משהוממים ושותקים... אז לא מצא עוד אחד את לבו להניד איזו מלה, לפתוח את החידה...
אז קם ר' יוחנן בן זכאי על רגליו ואמר: מרגלית יש בידך מורנו, ואהה חפץ לאכדה ממנו! אתחמא! אם אין אני יודעים ילמדנו רכינו את אותו מעשה ידי אמן הנפלא. הנידה נא לנו אתה, מה הוא היותר נעלה ויפה, היותר חזק, היותר עמוק והיותר חם מכל יצירותיו של המקום! ?
אז הורקף הלל הזקן כמלא קומחו, עיניו נשא למרום ואמר בלחישא:

שנאמר: כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת!
אמר הלל אל תרקיע בני לשחקים, לבקש שמה אותו הדבר, שתיכל למצא בארץ. יש יצירה יותר יפה על הארץ מהשמים, מהלבנה ומהכוכבים.
אמר בן בנ: מכל יצירותיו של הכורא אני מהפעל מהצורים הענקיים, המתרוטמים בהדר רום נכהיהם. כליל היפי לרוכסי הוד! יפעם הלכ למראיהם.
אמר לו הלל: בני, הדבר אשר תבקש חזק הוא מצור...
אמר בן הא הא: צור קשה; היס שחקו. חזק הוא היס מסלעים נגראים, אין חקר לכחי של היס. אין חקר לגדלו של היס. אין חקר לעמקו של היס...
אמר הלל: הדבר שאתה מבקש בני, עמוק הוא מהיס...
שבכ רכן גמליאל כל העת ההיא, ועיניו חצין עצומות. נתון היה בעולם של ספירות הפנטזיה, ומתוך הערפל שבדמיונו ואי-הבהירות לא הרגיש במציאות חבריו סביבו, ולא מצא לנופו מיכ משתיקה, מדרסתכלות ועיון בעולם מחשבותיו העמוקות. אבל לסיף נכנסו קולות חשאין באזניו והפסיקי את חוט רעיוניו. התחיל להרגיש כשאלה המענינת וכדי להסתלק מן הספק חוה דעתו גם הוא ואמר: הרי שכחתם חברי את גלגל

חמורה. יניד נא לנו רכינו אם בכלל יש איזה נזר הבריאה, איזו יצירה אחת, שיש לה חשיבות על כל העשיה, ונוכל להראות עליה כעל מלאכת מחשבת היותר גדולה?
הסתכל הלל על התלמיד השואל במין חבה אין סופית ואמר: יפה שאלת בני, יש, יש יצירה כזו... וחלף רוח מבושם ולמף את פניו של אותו הזקן ונדועו זקנו הלכן ככסף.
עוד הפעם שתיקה גמורה.
נשמע קול כנפי המחשבות המרפרפות בעולם הדמיון... נשמעו דפיקות הלככות המתגעגעים לדעת ולהכיר את היצירה של אמנות היותר גדולה, אשר המורה היקר האהוב אמר, כי ישנה ישנה במציאות...
וצף ירח כסף במרומי אין סוף כין רכבות כוכבים קורצים, אבל אין הוא מסתכל אל הככבים המלויים אותו, הוא מכיש כחולם על העולם השפל, על החולמים הצעירים המשתרעים על האדמה ורוחם מס בשמים... ומתענין הוא בהיוצר ויצוריו.
אמר יונתן בן עזיאל כהתמתחו ככל אבריו ועיניו דלו למרום: שאו מרום עיניכם וראו איזו היא היצירה היותר נפלאה, מעשה אצבעותיו של הקב"ה? הוי אומר השמים, הירח והכוכבים! והכתוב כסעיני,

רוחות מספרות.

מעשה, ומת יהודי אחד, וכא לעולם האמת ולכו שוב עליו ומתרונו מתוך שמחה וענוג.

תרבות לעמם, כל ידיעותם הן ספורי נפלאות ואמונתם — הזכר. ולעמם זה נתפשטה שם החסירות המזויפה, כל הרוצה להיות יודע ספר ילכש כנדי בלו ודי. ישנו שם חסיד אחר בעין זה, שהציג לפנינו מר וואלקאווסקי בגליון הקורם, העושה בלכוב כל תועבה ואין בית מגונה שם, שלא יבקרנה, וכאן — רק ר' פרסאות מלכוב — הוא מתנהג ע"פ ה"הניא" והוא פוסק הלכה, שמוטב לנישק את הצלם מהיות ציוני. על מעט הציונים עלילו הפראים עלילות. זה לא ככיר ספרו לשד המחזן, כי צנר חיים הם. השר קרא להם וספרו לו את האמת והטה על המלשינים. בית המקרא, שנוסד לשם ההכוללה, איתו יסבלו, כי יש הנאי בתקנותיו, שלא יהיה לעולם ציוני ואין בו ח"ו שום עתון עברי וראו נא אותה הזמן: למרות התכולותם של ראשי החכרה ולמרות זחירותם מלה"ק, נעשתה הח' עכרית-לאומית.

מלוסיץ אצל סמטיסל מידיעים אותנו „מעשה רב“, המוכיח ג"כ מה העניות עושה. מר ש. סיבל כותב לנו: בנסעי לרגל מסחרי מברודשין, ישבתו על העגלה עם אשה צעירה, שהוציאה אנחות מרות מקורות לכה ורסיס רסעות נזלו מעיניה. בהפצירי כה, לספר לי את נגעי לבכה, השיבה לי: רפואת העלה אין לי, אך הבה אספרה לך שכרי הגדול כים, אולי ירוח לי. יתומה הייתי כאשר נשאני סנדלר לאשה. ילדתי לו שני בנים ובה. פעם פרצה מריבה בינינו ובעלי קפץ בחמתו ואמר: „אם רע בעיניך הנך חפשיה לנפשך והכנים בני הם! עור היום!“ אני הסבמתי בקצפי ומיד הלכנו אל הרב בכרודשין. הרב הוכיח אותנו במתק לשונו: „לא נאווה לבני יהודים לריב, לכו לביהכס, סלחו איש לאחיו וה' יסלח לכם, עשו נא למען ילויכם, אשר לא ידעו בין ימין ושמאל.“ „לא, לא! קראנו שנינו, רק גמ הבה לנו.“ „אם כן — ענה הרב — לכו לביהכס ומחר אעשה בדבריכם.“ כונתו היתה, כי נתפסו ביניהם, „עשיר הוא הרב וזהב לא יחשוב“, קראתי בצאתי. אך הנה עגלה נוסעת ללוסיץ, נעכרה נא שמה, הרב יודה לה' על הברכה, ששלח לו. הרב שם ראה את המציאה ונפל עליה. בעוד דגע היו נכונים הסופר והעדים, חמשה שקלים שקלנו על ידי הרב, הסופר כהב, העדים חתמו והדבקים נפרדו. והנחס התחיל להציק לי, אך עד מהרה נשלח לי מנחם, אחרי חרשים אחרים עמדתו שניה תחת החפה עם איש אחר. יבעלי הראשון בראותו, כי אברה תקותו, לקח לו גם הוא אשה אחרת, ועתה הוא לא ישמח בחלקו, כאשר גם אני תמם אהלוך. איישי אינו אוהבני, כלהו נפשי אלי לדי. המול הייתי שם, לראות שלום בני. הה! חיון קורע לב. ישבנו וכבינו כלנו ער שלא היה בנו כח לכבות. קללנו את היום, שבו

כתרה אותו בת של רפאים והשניחו אליו במכוכה יבתהוין.

אל הזוח דעתך עליך בן אדם, אמר לו אחד הרוחות, אל תחשוב שהשאל בית מנוס לך. דע לך, שמוסן אה לשטיפה והגעלה נוראה ער שיצרפוך מלכוך סחונך ומעפוש פעולותיך שם, שם בעולם השקר.

כך כך יירדי, ענה שני גם הוא חלקו, כנמה זכמה רינים קשים ויסודים אכזרים ירינו אותך עד ההמרקותך והזדככותך ולא עת שחוק לך יקירי.

האספר לך? האספר לך מה שיעשו אתך? שאל שלישי ובלי חכות לתשובה התחיל לספר; וי ני מאימת הרין, מצירי גיהנם, דחמנא ליצלן. פלצות האחו כשרך לשמע און בלבר. דע לך. כתחלה תמסר בידי מלאכים אכזרים, שיאכילוך נחלי תמים מעורבות כחול דק. מעיד נשרפים, שניך נשברות, ועל לשונך יתלוך ייחנקוך ואח"כ...

ואח"כ, הוסיף רביעי, אח"כ יבואו מלאכי חבלה אחרים ויחיו אותך, וישליכוך אל נהרי נחלי זפת בוערה ונפדית להטמה הניבעים מן ההום רבה, ומשם ימלטיוך אל ים של זוהמא רוהחת ומשם... ומשם, גמר חמישי, הרחף לתוך כף הקלע

נפרדנו וגם את הרב מלוסיץ. „לא יאכה ה' סלוח לו!“ קראה בנשאה טרום עיניה, אשר זלגו דמעות כמים. צרה לכה נגעה ער נפשי ומפי התמלטו רק המלים: „טעות לא יוכל להקין“. ומה יש לי להוסיף על המעשה המרגזי הזה? חלף חשקי לכרח את הקוראים, אוסיפה רק, כי הרב מלוסיץ הוא יר"ש וה"ח ומחבר ספרי חריפיה, אך העניות מעבירתו על רעה קונו. אך יש אשר למרות העניות יכולה קהלה לעשות גדולות אם יש צרך גדול כאד. לבישל סניא מין מודיעים אותנו, כי למרות ההעדרות הרות היהודי כמועצת העיר עור הנהגת הקהלה שקועה בדפש הרפיון, והנעשה שם ועוד יותר מה שאינו נעשה, מעיר עצב וכעם. זה עשרים שנה, שקא היו שם בחירות למועצת זה שנים אחרות, שלא היתה ישיבה כה. ופתאם לפתע נקראו יועצי הקהלה, כלומר מבלאי מקומס, לישיבה. הייב"ר ספר כמורא גדול, כי כאה פקודה מגבוה, להטיך בכסף את מוסר הסימנר למורים בלכוב. ההצעה נתקבלה פה אחר. מאין יקחו הכסף לזה לא נודע; כנין ביהכ"נ נחויך בודאי יותר ואין כסף בקפת הקהל, הרב הראב"ד נוסל שכרו רק ח' ר"כ לשבוע ובקשתו, כמו כקשה החוטמים, להוסיף על שכרם, נדחו מאין כסף. ולתמוך ביד הסמינר, שממרתו להאביר את בנינו כגויי הארץ ולהבריה זכר לישראל, על זה יש כסף, בי האדונים ציו. היכן ציו? הכותב אינו יכול לפתור את השאלה הזאת, גם לי לא נודע, אולי זאת היא תורה שבע"פ, שנמסרה רק כפה לאון. ולקימה לא יכלה למנוע אף העניות כקפת הקהלה.

המחטט.

נגבת נפשות.

הנשים הצדקניות הקתוליות כקראקא, בעלות רת החמלה והחסד, הביאו עור הפעם שואה על משפחה יהודית. בדומכרובא כפולן הרוסית נגבת ע"י קתולים המימים רוא דושינק, נערה יהודית בת מ"ז שנה והוכאה לקראקא. נמשלה דוסיא מקפירה על נגבות נפשות ומיסרה את הגנבים כרשעתם, ע"כ קשה שם לצודר נפשות יהודיות ורק בממשלת החסד האוסטרית כוטחים הגנבים, כי לא יאונה להם רע, ע"כ רק לקראקא הקרושה יביאו נפשות נדחות כאלה בשבוע הזה בא לביה"ד בוויז רין עלם נוצרי אחר, שהוציא נערה נוצרית מבית אביה בלי רעתו ונשאה לאשה, ביה"ד ענש אותו כמאסר לחדש ימים, לפי שהנערה לא היתה עור בת כ"ד שנה. וכאשר יגנבו נערה יהודית, לאסרה ככלא של המנור ולגרום יסורי מות לה ולכל משפחתה, אין דין ואין דין באוסטריא ממלכת הצדק, שכן ישראל מכהן בה כתור מניסטר למשפטים ואשכנזי לברלי משמש בה כתיר מניסטר

משאול החתיה ער רום דקיע, ותחי נפשך מטורפת בתוך אפלה צלמות ואח"כ...

אח"כ, ספר לו ששי, אח"כ יכניסוך אל הגיהנם בעצמו ויוליכוך ככל שבעה מדוריו, ושם יקירי לא יהיה לך חשק לשחוק. שם תוכח לרעה, שככל מדור יש שבעת אלפים סדקים, וככל סדק וסדק יש שבעת אלפים עקרבים, ומכל עקרב ועקרב שבעת אלפים כדים סס מזה יוצא, ושם...

ושם, התחיל שביעי לספר לו, ושמה יבואו קטגורים. מכוערים אחרים, מלאי עיני פלרות, והם יסחבוך וירדסוך, יתהבו כשרך כסכנים פנומים. יתלשו גלודי עיניך בקליפת בצלים כצבת בוערה. ימרטו כשרך במלקחים של כרזל לוהטים ויתחכו שפידים כמעיד. וברסך יהפקע, מעיד יצאו ויהיו ממורפים על פניך. וכל אבר ואבר שלך נופל מגופך, ומזיקים עומדים ומניחים אבר אל אבר ומחיים אותך וחוזר הדין... ואח"כ...

למה אתם מטריהים את עצמכם להפחידנו, הפסיק איהם המת החדש והשחוק לא פסק מפיו, רוצים אתם להטיל עלי אומה בענויים כאלה? מועים אתם! אני ממלכה הצפון הנני בא...

ממונה על הרתות. אכות הנערה היהודית הנ"ל באו לקראקא בלב נישר וכמוכון לא נתנום הצנועות להכנס אל בהם. האמללים הלכו אל הר"ר רפאל לנדא, העוסק כמצוה הזאת חנם ובעמל דכ הצליח להביא את האמללים בלויה קומיסר מהפוליציא אל המנור. שם התחננו אל בהם, כרעו לפניו וככו ככי מר. אך מימינה ומשמאלה עמדו דניזרות ולא נהנוה לשוב. אז הביאו האבות את אמם הזקנה מרוסיא. נכ אותה הכנים הר"ר לנדא בעזרת הפוליציא. וגם בכיותיה ותחננויה היו לריק, כי הנזירות אימו על הנערה לכל השיוב. לע"ע אין הקוה, ומה היא אחרית נערה כזאת אחרי השמר? בעתון לבובי פולני הובא לפני ימים אחרים הנעשה הזה: כאחר הלילות כחדש שעכר בעת הקרח הנורא עמד שומר אחר בלכוב כחצי הלילה על מימרתו וכאשר נכר הקור נגש אל קיר בית, להסתר שם מעט. כעמדו שם כחשך שמע קול נאקה נערה. השומר הלך אצרי הקול ומצא כחויך נערה כבת י"ב שנה יושבת על השלג עטיפה בגדי קיץ קלים, בלה רוערה ומקשקשה כשניה וקרובה היתה להקפא לנציב קרה. על שאלת השומר ענתה האמללה, כי היא בת ישראל, אמה מתה ואביה באמריקה ובמר הכפר חמל עליה — והמיר דתה והחליף שמה, תחת קלארא עסיג היא נקראת עתה קאשא אצעט. וכזה יצא הכמר ירי חובתו ועזבה לנפשה, אחרי תרו כידה כהב אל בית נזירות. אך הנזירות הקרושות בעלות ההמלה והחסד אינן מרחמות רק על הנפש ולא על הגוף העכור. אחרי שנתנו לה לינה לילה אחר שלחות ואין איש מאסף אותה הביתה. אלו נמצאה הנערה הזאת מרה כחויך בודאי היו הנזירות הקרושות וכמרי החסד מעלילים עלינו עלילה דם, כי המה מצילי הנפשות ואנחנו הרוצחים. מאת אחינו צירינו הנאמנים כפרלמנט האוסטרי נבקש כשם בל ישראל, לשאול על זאת את המניסטר למשפטים. האנחנו הפקר כצפרי שמים באוסטריא, נהונים בירי כהני החסד לאבזרות כזאת?

מעולם הציוני.

כיום ו' וז' יח"ז היתה כברלין אספת הוה"פ הגדול.

היו"ר מר ולפזון פותח את האספה, מזכיר את אלמנת הרצל המנוחה. חברי הא"ק מכבדים את זכרונה בקימה. ואח"כ הרציא: מההקיפה שעברה מישיבת הועד הפועל הגדול כהאנ, שעליה עברו הכניה העבורה בעתיר, ער עתה — הודענו לכם על ידי שני מכתבים-חזורים. כתקופה הזאת הצטמצמה עבודתנו קורס בל כהוצאה לפעל את החדשות הקנגרס או כעבורה שקרבו הוצאתן לפעולה. כמשך הזמן הזה התאסף הועד הפעל המצומצם לישיבה ככ"ד נובמבר. כבד הורענו לכם על דבר כקורו של ראשנו בקונ-סמנטיניפל ועל מעשיו שמה. העבודה הזאת נמשכת בלי הרף, והידיעות שבאות לנו משמה יכולות רק לחזק את כמחוננו כמצכו הטוב של המשא והמתן. משאנו ומהננו זה בקושמא הביאנו לירי הכרה, כמה נחוצים לנו כאי-כח המידיים שמה. עם השתדלותם של ראש הסתדרותנו וראש הבנק היהודי להתישבות, ליסר סניף בקושמא, יושם לב למלאות גם את החסיון הזה. — בישיבות הועד הפעל המצומצם הוחלט לכונן את הפקידות הארצי-ישראלית כפי החלטת הקנגרס. סופר המוסר הזה, ד"ר טהון נסע בינתים ארצה-ישראל וכימים האלה יחל שמה עבודתו. מנהל הפקידות, ד"ר דופין חושב לקחת בידיו את הנהלת הפקידות. שאלות חשובות אחרות, העומרות עוד על הפרק, המציאנה את פהרונן בישיבה הנכחית של הועד הפועל הגדול. ד"ר דופין, שהוד את ארץ-ישראל כפקודתנו, למען למוד את דרישות הארץ ואפשרויה העבירה בה, הרציא לפנינו דין וחשבון מפורט, שהיה לנו לעינים כהחלמיותנו על דבר עבודתנו בארץ ישראל, חושבים אנו, שעל ידי יסוד הפקידות הארצי-ישראלית כראנו מכוך, שישמש כהור מרכז לכל הקבלניות הציוניות בארץ ישראל ובתור מועצה לכל הקבלניות הפרטיות — עד כמה שהדרשנה לפקידות. ווצא מהכלל הזה הבנק,

בלי בחירה. על כן מוצאים צירינו שמנד וגבל א"ע חייבים להתייבב לפני כל הבחורים היהודים בכל המדינה ולהציא לפניהם את אשר הרו והגו לשיבתם כעת שבתם בוויין. כאשר היה ד"ר ביק ב"ב היהודים לא היה אפשר להצינו לפני כוחו דק פעם אחת, ועתה נוסעים הצירים היהודים ממקום למקום מבלי שיפצירו בהם. הם רואים בזה כח אניטיבינו רב, כי בהתקבצות והתאגדות הכוחים יעשו את כל היהודים במדינה למחנה אחד. וכזה יראו הכל מה בין צירים יהודים אמתיים ובין מושקים הנשלחים רק כחסד אדונייהם. כן התייצבו כבר הצירים היהודים לפני אספה יהודית בוויין. ועתה כבר דברו שמנד וגבל בכרודי, כטרנופול, בדרוהיטש ובכוששמש. בכל מקום מקבלים אותם בתרועת שמחה ותודה ובהמון חוגג והאספה מכיעות את אמונתם בהם. עתה מחכים בלבוב לכל הקלוב היהודי, שיהיו פה דו"ח מפעולותיו. ומה יאמרו לעוונשטיין, קולישר, גאל, דיאמאנד וגרוס לפני כוחיהם היהודים? פכ"ג.

קולומביא. כמוצ"ש"ק ח' שבט היה פה הישיבה השניה של ראשי חכמת עזרה ליהודי גליציה. הנשיא ד"ר לנדא פתח הישיבה באמרו: כפי הנראה מכל העתונים, שהביאו את הקריאה שקראנו ב"המצפה" כטרם דרשנו מאתם וכלם הוסיפו דברי שכח זה ככה וזה ככה, אות היא, כי מעשינו לרצון ונוכל לקות איפא, שנצליח ככל אשר התונו לפנינו, וכיו. הרב המגיד ר' יצחק וועקער, מזכיר החברה, הראה את המכתבים הרבים, שבאו אל החברה מארצות שונות. קצת מן הדורשים עבודה נושעו כבר ע"י החברה, שהמציאה להם מקום מחיה. מכמה עירות כבר נמנו חברים לחברתנו וכאיו ערים ישנם כבר מורשים. מר ל. אוסטרזר חזר על הצעתו מהישיבה הראשונה, לאמר, ליסד בתור סניף לחברתנו חכמה, אחריות חיי האדם" באופן החדש. למען לא יצא כסף אחינו למבטיחי החיים של שונאינו, בהישיבה הראשונה דחה מר לנדא את דבריו כשתי ידים, לאמר כי אין זה לפי חקי חברתנו, וכן המזכיר, אך היו"ד ד"ר לנדא, אמר כיון שהכלית חברתנו הוא להטיב המצב החמרי של אחינו, וזהו החוק הראשון של חקי חברתנו, אין לנו לדחות שום דבר טוב. אך נעיין בדבר, אם הוא באמת דבר טוב. ועתה נתן למר אוסטרזר חקי חברה כזאת לעיין בהם. מר פיינגנבוים הציע שנחל עתה לכונן בית-מעשה שקים, ושנבקש מאת עשירי חברתנו, שירשמו מניות למפעל הלז. היו"ד ד"ר לנדא כמעט נטה אחרי דברו, אך הר"ד ראזנעק הראה, שהדבר מוקדם מאד, ושלעילנו להשגיח בראשית שנרכש חברים רבים. המזכיר, וכן מר לנדא עשו פשרה, שיכול כל מי שאתו הבנית מבואר איך להוציא ענין טוב לפועל, להציע דבריו לפני הראשים והם יקבעו ועד מיוחד לעין בזה. כלם הודו, שלעת עתה נחוץ להשתדל בהרכות חברים להחכרה. נגמר להרפים מחכרת כלשון ההמון, להסכיר מגמה החכרה. ולשלח אניטיטרים במדינה. ולבקש מאת כל מעריכי עתונים יהודים, שיתנו מקום ראוי להודעות של המצאת עבודה ע"י החברה ולבקש מאת כל נוהגי עבודה מאיזה מין שהוא, שיודיעו להחכרה צרכם בפועלים, כי סכום דורשי עבודה רבו. לעריכת המחברת נבחרו מר פאדענהעכט והמזכיר מר שמעון ראט. נבחרו לרכוש חברים כקולומביא מר הורוויץ ומר ברייער ביום ראשון, מר קנעפפער ומר לנדוי ליום שני. כיום הראשון נתוספו חמשים חברים הישיבה השלישית תהיה כמוצ"ש"ק הבא. שלום.

מקרוב ומרחוק.

שונות. הסטודנטים הרוחניים מלבוב הזמינו לב"ד של ענשים את ראש הסופרים הפולנים סיענקוויטש, שהאשים אותם בכתבו הגלוי לכירנסון, כי תעניתם בבית הסדר בלבוב היתה רק למראה עין ובסתר אכלו ושתו. — ממשלת אוסטריא תכונן מקום מרפא ביזאבימסטאל בכיהם הצפונית במי הרדיום אשר שם, המסוגלים לרפא מחלות שונות. —כבויערמאן באנגליא נשרפו ר"ז נפש בתוך הדחס

כי פקידות זו הקבל הוראות רק מהועד הפועל המצומצם ויהי אחראית לפני המוסד העליון הזה. אח"כ התקבלה הצעת סקולוב:

הועד הפועל הגדול מאשר בשמחה את יסוד הפקידות הארצי-ישראלית, שתשמע אך לועד הפועל המצומצם ושהיה אחראית לפניו.

כשייבנה השניה עמדה על סדר היום שאלת "יסוד פדרציות חדשות". הקנגרס החליט, שהמספר של שלשת אלפים שוקלים מספיק כעתיד ליסוד פדרציה ברשית הועד הפועל המצומצם. על יסוד החלטה זו משתדלים כמקומות שונים ביצירת פדרציות חדשות, והועד הפועל המצומצם התבקש פעמים רבות, להת את האפשרות ליסוד פדרציות כאלה. בתקנות ההסדרות לא כתוב איך להתנהג עם קבוצות הרוצות ליצור פדרציה, כשהנן עדיין עסוקות כהכנות. מתעוררת השאלה, מה לעשות כדי להת לקבוצות האלה את האפשרות, להוציא את שאיפתן לפעולה, כהיות כי עליהן להוכיח, שמספר שוקליהן שלשת אלפים. ראש ההסדרות שואל אם יש לועד הפועל המצומצם הזכות למלאות את רצון הקבוצות האלה, כשפונות הן כדרישה, לשלוח אליהן שקלים מהלשכה המרכזית שכקעלן.

השאלה הזאת מעוררת יבחים ארוכים. נואמים רבים מהנגדים בכל הקף, שימלאו את רצון הקבוצות האלה, מפני שזה יוכל לפוצץ את ההסדרות. השקלים צריכים להחלק רק על ידי הסדרות הארצות ואין לועד הפועל המצומצם כל זכות לשלח שקלים לאנשים פרטים או לאגודות. כי רק אם יהיה היסוד ליצירת פדרציה חדשה, לאמר אם יהיו שלשת אלפים שוקלים רק או יוכלו לזחליט דבר לאחר מעשה.

מצד אחד מטעמים, כי יסוד פדרציות חדשות הוא להועלת למפלגה כלה. כי ההסדרות החלק לפי הנטיות והדעות השונות ולא לפי הארצות שבהן יושבים על פי מקרה ציונים אלה או אחרים. יצירת פדרציות חדשות תשפיע להמריץ ולעורר תחרות (בעבודה הציונית) בין הקבוצות השונות, הקנגרס קבל באופן ברור את ההחלטה על דבר יצירת פדרציות בלי הבדל ארצות ורצה להקל כיסודן. ואם נרצה להניח מכשולים על דרך הפדרציות, על ידי זה שלא נתן לקבוצות הנזכרות את האפשרות להוכיח את מספרן, הלא מהנגדים אנו כזה לרצונו של הקונגרס. — כסוף מתקבלה ההצעה הכאה של ד"ר בודנהימר ברוב דעות נגד שלשה: חלוקת שוכרי השקלים נשארה בידי הסדרות הארצות. אם יקרה, כי איו ארץ המאן, יכול הועד הפועל המצומצם להחליט על דשות עצמו ולעשות את הנחוץ. ד"ר בודנהימר הרצה ע"ד פעולות לשכת הקופה הלאומית מימי הקונגרס ומההחלטות שהתקבלו בישיבה של אתמול.

פרופ' ורבורג קורא מכתב מאת אגודת פועלי ציון באוסטריא, שבו הנם מוחים נגד זה שהוציא להוציא את כספי הקופה הלאומית על הלואות לזמן ארוך לכנין בתים בא"י, ושבו דורשים לחמוך בתכנית אופנהימר (הישוכ על יסודות שתפות). גם מר בהם מוויין הסכים למחאה זו. מר משלוב הגין על החלטת ראשי הקה"ל.

האגודות הציוניות כברלין ערכו משהה לכבוד חבדי הוה"פ. נאומים רבי הערך נשמעו. ראש הוה"פ הגיד כהוך דבריו, כי הממשלה התורקית נוכחה, כי טובה רבה נשקפה לה ממעשינו בא"י והיא נכונה לעזרנו, חסרה לנו רק עזרת עשירינו. בא"י יוכלו לחיות על נקלה שש מיליון יהודים, אין מחסור שם דבר. (סוף יבא)

מכתבים מערי המדינה.

לבוב. רעיון מוצלח היה להקלוב היהודי, להחליך בערי המדינה ולתת דין וחשבון מפעולתם לכל קהל אחינו. הצירים היהודים רואים את עצמם ככאי כח כל אחינו כמדינה הזאת ולא רק באותן הערים, שנבחרו שם. כי הלא הכל יודעים, כי כל היהודים כערי המדינה כחרו למועצת הממלכה יהודים כמורם, אלא שבחמם זדים נשלחו אחרים החתיהם

שאינ לנוע בעמידתו כרשות עצמו. על ידי זה הננו בוראים גם מרכז הסדרות, שחסרונו היה כל כך נכר עד עתה, בשביל ה"בצלאק" וה"גמנסיה העברית". אבל טרם כל יהיה המוסד הזה להועלת להקופה הלאומית, שנוכל להוציא את כל התועלת האפשרית מקרקעותיה בארץ ישראל ולהשיג כאופן זה את מטרתה. כה כעת עכדה הכניה ליסוד חברה להתפתחות ארץ ישראל, שאת פרטיה הכאר המחלקה הארצי-ישראלית. גם בעניני "אחוזות בית", חברה שעומדת תחת השנחתה של החברה אנגלו-פלשתית, הנכונה להמציא לה הלואה. כשייבנה הקפה הלאומית יעסקו גם בהצעות כנדון זה. כשדה פעולתה של הפקידות הארצי-ישראלית יכנס גם הטפול במוסדות הכאים: בית החנוך ליתומי הפרעות ברוסיא, יערי-הזיתים, נשיעת יער הרצל, הוצאת הירחון "פלשתית", — בקצור כל העבודות הציוניות בארץ ישראל, מלבד עסקי הכנק. באופן זה יהיה לפקידות הארצי-ישראלית שדה-עבודה רחב לפעולה המידית. המחלקה הארצי-ישראלית המסור מצדה בענין זה כשייבנה ועד הפועל פרטים מענינים רכים. המועצה הארצי-ישראלית כיפו קבלה ממנו המיבה של 550 פרנק, להוצאת ההנהלה בשביל השנה החולפת, אולם הודענוה כאותו זמן, כי אחרי יסוד הפקידות הארצי-ישראלית נחל מהמוך אותה כסכום זה. — הרבנו להשתתף בעבודת השכלול הגמור של הלשכה הראשית של הקופה הלאומית, ועבודה זו החלה מיד אחרי הקונגרס.

בנוגע לשנויי מעיפי הכנק קבל הקנגרס החלטה לשנות את התקנות באופן שלא יוכל הכנק להעסק כהתישבות רק בא"י ובארצות השכנות, והדבר נמסר לועד בן שלשה. ובהיות שאחד מחברי הועד המשפטי הזה נאלץ היה לעזוב את האג לפני סגירת הקונגרס, לא יכל רועד להכנס לישיבה. גם אחרי זה, לא יכלה ישיבה כזו לצאת אל הפועל. כיון בה, לבלתי אחר את המועד, הרפסנו כעונונים, כהחלטה השופט הלינדוני, את המודעות, שבהן פנינו לבעלי המניות בבקשה, לחוות את דעתם בעד או נגד שנויי הסעיפים, ועל ידי הודעה כעונוני הרשמי, עוררנום, לכל ימנעו מחוות את דעתם. כאשר תהיה לפנינו דעת הועד נקבל את ההחלטה הנמורה כנדון זה.

מצב שני הכנקים שלנו משכיע רצון כתימדות. עסקיהם ההפתחו באופן מצוין, למרות המשכר הכלכלי של שנה זו, באופן שהבנק היהודי התישבות יובל לחלק גם בשביל שנת 1907 רוחים (דיוידרום). גם מהלך עסקי החברה אנגלו-פלשתית, השכיעה השנה הזאת רצון. עסקי המחלקה המרכזית כיפו, כמו אלה של המחלקות: ירושלם, כירות וחכרון, התרחבו והגדלו באופן חשוב. לפני שבועות אחדים, לרגלי שמועות לא נכונות ולרגלי ידיעה עתונית לא-נהירה, התהוותה כהלה כמחלקה הירושלמית, שלשמחתנו לא הביאה כל נזק וכל תוצאות רעות לעסקי הבנק.

כדי למלאות דרישה, שכאו אלינו מכל צד, הקצבנו לעת עתה כשכיל יסוד מחלקה ברלינית ללשכה המרכזית הציונית שמנת אלפים מרק לשנה הראשונה ושש מאות מרק להיטיים. המחלקה הארצי-ישראלית של הועד הפועל משתהפת מצדה כרבע הכנסותיה כהוצאות של הלשכה הברלינית. מקוים אנו כי הלשכה החרשה, שתעסוק כיוחד כעבודה ההפצה, כחלוק ידיעות לעתונות וכעבודה שתקצע להמחלקה הארצי-ישראלית, הכיא הועלת להסדרות. — החילונו כתעמולה מרכה כשכיל קופת המפלגה. שלחנו זה אחרי זה להסדרות הארצות ולאנשי אמונינו כרוזים ומכתבים חוזרים על דבר קכוץ כסף לקפה זו. פנינו גם באופן ישר לרכים מחכרינו כדעה. לצערנו, העבודה הגדולה והעמל הרב לא הביאו עדין את התוצאות, שקוינו להן. ככל העולם כלו החלו כבר כקכוץ השקלים.

הפרופ' ורבורג קורא הרצאה קצרה ע"ד הפקידות הא"י.

בוכחים מרכים לדבר על דבר הקף עבודה הפקידות ועל דבר יחוסו לכל המוסדות הקיימים ומכיעים את הרצון, שהפקידות החדשה תתרחק עד כמה שאפשר מכל פורמליות וכיוורקטיות, אבל מצד אחר מטעמים

בבית שהציגו שם תמונות לשעשעיים. — כנויורק פרצה תבע רה בבית בעד י"ג עליות, נפשות אדם נשרפו חיים רבים נצרכו, מכבי אש נקברו תחת המישואות. הגזק עולה לשלשים מיליון. — הנהגת העיר ויון השתדלה אצל הממשלה להתיר את הכנסת בשר מחוץ, לארץ למען הוריד את מחיר הבשר. יש תקוה רבה שיצא הדבר אל הפעל והבשר יזול בכל הארץ. — הבנק האוסטרי-אונגרי הוריד את שעור הרבית מן ששה לחמשה פרוצנט. עתה סרה לגמרי מהומת הכסף. — פארמאן הצרפתי עף בכנפיו שעשה בעצמו דרך קילומטר במינזסה אחת וב"ח דקים זוכה בפרס של 3 אקף פרנק, שנמצאו לעושה כנפים כאדם. — האדמירל גראף זונטיקוסולי, מצביא צי המלחמה של אוסטריא ואונגרי, הזמין את הדלנציות של מועצות הממלכה האוסטרית והאונגרית, לתור את אניות המלחמה ולראות בעניהם תבססין וסדר עבודתן. — מגליק מלך כוש (אכסניא) הצטרף לפני ציר מלך איטליא, כי התנפלות הכושים על נבול איטליא באפריקה היתה כלי ידיעתו ונגד רצונו והסכסוך עבר. — באוסטריא נרגש עתה מחסר בכרזל גם, ע"כ הביאה חברת חרשת הכרזל בפראנז' מיליון ומחצה ק"ג כרזל מאשכנז ומאנגליא. — בפאריז נתפשו רמאי, שהוציא מיד בעד מכרה אבני שהם מיליון ות"ר אקף פרנק באמרו שהוא יכול לעשות אבני שהם באופן חמי' בעשותו את האבנים מצאו שזרק אל המכונה בסתר אבן שהם אמיתית — ממשלת אונגרי ערכה הצעה לחוק נגד האכסטרוקציה לשמור את עבודת הפרלמנט מהפרעת האופוזיציה ע"י מנאמים ארוכים והצעות נחוצות. כשהיתה המפלגה המושלת מפלגת אפוזיציה נלחמה נגד חוק כזה ועתה היא המושלת ולא תתן למועט למנעה מעבודתה. — בפרס קמה מהומה חדשה ע"י הפרסים בעלי דת פרס הקרמוניה, שנהרג אדם חשוב מהם.

*

בשיבה טובה נפטר בפרסבורג הרב"ג הראב"ד שם מו"ה דוד ניימאן בן פ"ז שנה. כ"ז שנה עבר עבודתו בתור ראב"ד. הוא היה אחד מגדולי התורה באונגארין. ורק מפני ענותנותו לא נשמע שמו כמרחק. עד חליו למד תורה יומם ולילה בהתמדה גדולה, למרות זקנתו וחלשתו. איש צדיק אמתי אוהב עמו ועושה טוב כמוהו יש לחפש בנרות בארץ אונגארין. ע"כ היה חובב את הרעיון הציוני המזרחי. בעת אספת "המזרחי" בפרסבורג קבל בספ"י את הרבנים והיה קוצף מאד ע"ד הרבנים, שחתמו על החרם נגד הציונות. הוא קנה גם מניות מהבאנס הקולוניאלי. מאות איש באו מרחוק להלוותו ונשאו עליו שבעה הספדים. תנצב"ה.

נגד הסימנר הלבובי. מיסלא כותבים לנו: באספת עם יהודית, שהיתה שם למחות נגד מועצת העיר על הטילה מס חדש על הדידות, שישכלו ממנו רק העניים דבר הציוני ד"ר סורנהור משפטים את ראשי ההנהלה אשר למרות דחית ההצעה לתמוך בסמינר הלבובי הם רוצים לתמוך בו, להחניף לאדונים הפולנים. נתסכלה החלטת מחאה.

אברהם גאלדפארדען ז"ל. כנויורק נוע בשבוע שעבר הפימן היהודי הזה, שיצר את התיאטר היהודי וחבר את כל המחזות הראשונים. גורל כל המצביאים והבוראים ערכים חדשים היה גם גורל האדם הגדול הזה. אלפי איש מצאו מחיתם החמירת כמפעליו, רכבות נפשו מעמנו רוו צמאונם לשעשעיים וצצאו מזון רוחני כמעשי ידיו, והוא עצמו סבל מחסור ונשכח מקהל ישראל. רק ביום מתו זכרו לו בני עירו ניויורק את החסד שעשה עמם ועשה לו את הכבוד האחרון כראוי לו. כמאה אקף איש הלכו אחרי מטתו והדחס היה עצים מאד עד שהמלוים היו כסכנה. הפוכיציא לא יכלה לעשות סדרים במחנה הגדול והעצום, שלא נראה כמוהו כנויורק. היתה התנגשות בין העם ובין הפוליציא, כי כל אחד מהמלוים בקש לנשת אל הארון. — כנויורק מת גם העורך הראשי של ה"מנבט" מר יונה פאלאי ברטי ימיו. הוא היה סופר בעל כשרון גדול והכל מתאבלים עליו שם.

סגירת חדרים. בווארדיין הגדולה סגר שר העיר את כל "החדרים" בתואנה, כי בלמור החדרים יכטרו הילדים מלכוד את בתי הספר. אנהנו יודעים את מעם הממשלה כזה, היהדות הארתורקסית היא כציגנים בעינייה,

כי היא מעכבה את ההתכוללות. מהמעם הזה היא רוצה לכופ את היהודים החרדים להתחבר אל הנאורים. אך לפי נסיונו לא תועיל באמצעי תקיפות ואונס. כזה תניס את אחינו למחנה היהודים הלאומיים. מי יתן ויפסחו עתה את עיניהם, לראות מה הוא ערך יהדות חרדית בשותף עם לאומות זרה.

תקון חרש בדת. הרבנים המתוקנים באשכנז המציאו תקון חדש בדת. כי בשבת וי"ט לא יכראו בתורה העברית כי"אם בתרגום אשכנזי, למען יבין העם. ספק הוא אם לקריאה אשכנזית יבא העם יותר מאשר לקריאה עברית.

ראש הדומא ע"ד היהודים. נשיא הדומא הרוסית הומיאקוב הניד לסופר צרפתי את דעתו עני שאלת היהודים. לפי דעתו אין ספק, כי החקים המגבילים זכויות היהודים סותרים את יסודות החקים שנתנו כיום ל" אקטובר 1905. כזאת הכל מודים. הפחד, כי שווייזכיות ליהודים הוא סכנה לרוסים, הוא פחד שאו: העם הרוסי חזק למדי, למנוע כל נזק במשפטו. אין מן הישר לענוש את כל העם היהודים כנללאחרים ממנו השונאים לרוסים ומשתתפים במרידה. אלא שאין אפשרות לכבל כפעם אחת את כל ההנבלות הקיימות נגד היהודים. גם הדומא אינה יכולה לגמור מיד שאדה רבת הערך בזאת. הוא תעשה זאת מעט מעט. אבל נחוק מאד שתצא מידי המעוות הקדמוניה ותשנה מערכם את החקים המגבילים החלים על היהודים. כרי לי שרוב חברי הדומא דעתם כדעתי ויפתרו את שאלת היהודים באופן הזה.

קונגרס של יהודי פולין. כווארשא תהיה בקרוב אספה גדולה של כל צירי המהלות היהודיות בפולין הרוסית. תכלית האספה היא להועץ ע"ד המכת המצב הכלכלי של יהודי פולין, כי רע הוא מאד. רוב היהודים בפולין אבדו פרנסתם ע"פ סכות יזונות ועקרו הוא התפשטות החרשת הגדולה. היהודים בעלי המלאכה. הקטנים והסוחרים הקטנים אינם עומרים בפניה. אחד האמצעים להמכת הפרנסה של היהודים שם הוא יסוד חברה של מניות כהרן של שתי מליון רובל. המניות תמכרנה בין היהודים העשירים. החברה תיסד בפולין בתי חרשת של סחורות, שלא נעשו שם עד כה ושהובאו מחו"ל. בכתים האלה ימצאו עבודה אלה חסרי העבודה, שאינם יכולים לנדוד לאמריקה מפני המשבר הכלכלי אשר שם. כי רכבות פועלים שהיו נכונים לצאת אך מעבר לים, נשארו בארץ בלי משכרת והם צריכים עזרה מיד בארץ עצמה.

סוף מלחמת הדירים כנויורק. נצחו התקפים גם שם באמריקה הדמוקרטית. בעלי הכתים הבריוח את השוכרים, לשלם שכר הדירה, כאשר שתו עליהם. כי הפסיקו את צנורות המים, הגאז והספת הקיטור, והקור חזק מאד ולא יכלו השוכרים להאריך עוד במלחמתם. עליית הדם באונגרי. האשכנזים באונגרי התעוררו גם הם לחיים לאומיים והם רוצים לחדול מהתכוללות בתוך המדיארים. ראשית מעשיהם היא — עליית הדם על היהודים, זוהי המעשה הראשון בתרבות הגרמנים. האנישטורים מחלקים בין העם האשכנזי חוברות ע"ד הרצח הדתי והממשלה המדיארית אינה מוחה בידם, אף שהיהודים מוסרים נפשם כשבילה ומושיבים על עצמם בעבור זה שנאת כל הלאומים. הממשלה רואה כזה כלי מורד הברט: תהי יד האשכנזים ביהודים ולא בנו. והיהודים הפתאים אינם מרגישים עדיין עלבונם, אינם רואים עור, כי אהבת המדיארים לא אהבה היא, כי אם תאוה לבלעם בפרנס. ובכל אופן שכרה יוצא בהפסד השנאה של כל העמים האחרים.

חברת קרקעות בארץ ישראל. בלנדון תוסר בקרוב חברה בעלי הון יהודים לתכלית קנין קרקעות בא"י ועבודת אדמה. הפרופ' ורבורג, חבר הוה"פ הציוני המצמצם, וד"ר רופן, בא-בחה הוה"פ בא"י, ערכו את תכנית החברה. אחרי הבחינות הרבות והתיירות והחסירות קו כל הריצים בישוב הארץ למעשה ממשי. שיוציא תועלת מכל הידיעות הנקבצות. החברה הזאת תעשר בן. היא תוסד על יסוד כל הידיעות, שנקבצו בארץ ועל יסוד הכללים הטדעיים בעבודת האדמה לשם עסק. היא תעמיד את הפועל האגררי על מרים אמנות. הח' תוציא מניות בנות ליטרא שמרלינג והמיסדים מקוים שירבו מאד המשתתפים

בה. כי כבר עתה במרס נוסדה מרכים רבים לחתום על קנין מניות. זה יהיה כבוש סולטורי רב הערך. האנטישמיים והאמת, בשעה שהכל שמחים אנחנו עצבים, כי כל דבר המביא תועלת לאחרים מביא לנו נזק. הכלל הזה בהכרח יש לו גם ההפך, אלא שההפך הזה יקרה רק לעתים רחוקות. עתה הגענו למסרה כזה שהכל עצבים ואנחנו נשמח. האנטישמיים מושלי ויון הגדולה בכל המפלגות כפרלמנט אשר כל המפלגות האחרות יחדו מפניה, ביפרים עתה בכלי ביקורת השוקמת באוסטריא. הם אומרים שכל צעקת היקרות היא טרמה. מה יוכל העם לחבות ממפלגה שלטת כזאת? מה יוכל לדרוש ולקבל ממפלגה המכחשה ברבר הגראה לעינים כהיקר, השולט בכל הארץ על כל צרכי האדם? מוב מאד שבא הדבר לידי כך. אם ירמו האדונים ההם את העם בדבר רתלוי בשקול הרעת, אז מעשיהם בחזקת סכנה, כי ההמון אינו מבשר לבחון דבריהם, הוא מסכל כל דבר רי מפי הצועק בקול רם ולא מפי המוכיח בראיות. אבל אם הם רוצים ברום לבכם להמעות את העם בדברים המרגשים בכל חמשת החושים, אז אוי ואבוי להם. עתה מכרח העם לכא על הבונה הרעה של מנהיגיו. זה מוב מאד. וכיותר נשמח בזכרנו, כי אחר האמצעים שבהם הגיעו בעדי הלשון לגדולה הוא עלילת הרם. היסקר הזה אינו "מילתא דעבידא לגלוי" כל כך כמו היסקר של היקרות והעם האמין. עתה אולי ישפוט מי מן העם על אהבת האמת של מנהיגיו וילמד "מה מציינו" מזה על זה. מי שיכול לכחש במציאות היקרות הלא יכול לכזב גם בענין אחר.

לא תחרוש בשור וחמור. עשיר אוהב ככוו כתב למהבר אחר: הנה שמעתי, שגמרת ספר חדש לרפוס, הרשני נא לחסיף שם שורות אחרות יקרא גם שבי על הספר ושכרך לא יקופח כאשר תשית עלי. המהבר השיב לו: כער בצע כסף לא אעבור על לאו "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו". על זה השיב לו הנעלב: איך נועזת לקרוא לי שור.

משרה הספרות והמדעים.

העמים העתיקים וישראל.

מאת מתתיהו מיוזש.

(המשך)

לכל נמצא יש עת שנשונ ועת נבילה. אחר קיום קרוב לחמש מאות שנה. שכו הפרטים לאפסותם הפוליטיות הקדמוניות, ומשפחת הסנדיים תפשה את המלוכה על פרס. תחת מושלים חדשים ויותר לאומיים נכנס שקוי חדש בעצמות הנחרות של הממלכה העתיקה ותשב לחיים חדשים, לתחיה פורחת. גם הדת הקדומה של זרתוסטרה זכתה לעלות למדרגת דת המלכים וכמרי האש נתימטו לכל המשרות הרמות. גם על ישראל נאצל הרוח החדש. נשב עליו הסער המטהר ומכריא של האביב ויתחיל דוד חדש של אנשי רוח, דוד הא מור איס. ע"ד הזמן הזה יש לנו כבר עריות רבות. להיהודים לא היה אז שווי זכויות, אף שאפילו רומי למרות כל עריצותה לא נזלה משפטי אזרח מיישראל אחרי שובם לחיי מנוחה. חכם בבלי אומר: "וגם אני נתתי אתכם נכזים ושפלים, דכא מוקמי מינן לא רישי נהרי (ראשי עיר) ולא גזיריפמי" (שומרים) (תענית כ:). אנחנו מבינים את צער היהודים ככחץ הפרסי, כי הלא ידענו, שחשבו את עצמם בנתינים נאמנים של הממלכה הפרסית, מפני שהיא מנינה בעדם והתירו בשביל זה למכור לפרסים כלי-זין. כי מותרם הוא חסות המדינה מפני אויבים (ע"ז מ"ז). היהודים הופירו כממשכה את האבטוריטט היחידה, שכל דינה דין קים ועל היהודי לשמרו (כ"ב כ"ד). היו סבורים שעל היהודים להשתקע בארצות גלותם וכל העובר מכלל לא"י עובר בעשה (כתובות ס"א). היהודים היו צפויים לשלל ואין מגין עליהם. כל שאינו לאבד (להנכרים) אינו מהם (מיישראל) (חגיגה ה'). המס היה קשה מאד עד שהתירו ליהודי להגיד, שהוא פרסי עובד האש. להמלט ממש הנבלת (גדים ס"ב:). נסים אנא לפוס כרא וברא לפוס אבא (סנהדרין כד). אף רדיפות לא היו כך רחוקות. שבור מלכא הרג במזיגת קיסרי י"ב. אלה"י יהודים (מועק כ"ו).

בימות רכה בר נחמני היה שמר, שנהרג בו הוא בעצמו (ב"מ פו.). איזנר (זינדר) השלישי וכפרט פירוז הרעו מאד ליהודים. זה האחרון הרג חצים של יהודי איספהן, בית פרס. בימות מתקן הדת מודק נסה המלך כובד רדיפה בסגנון כביר, באופן כה אכזרי עד שהיהודים הוכרחו להתקומם; להמסר למכח כשה תמים מאנו היהודים בזמן ההוא. מרזטרא בן ר' הונא ריש גלותא עמד בראש המורדים. תוצאות הרדיפות היו אימות, שפססו האמוראים ובטלו הישבות והתלמוד נחתם מעצמו. גם אחרי כן לא הושב מצב היהודים. הניחו מס גלגלת, הכבירו עלם בנדרים שונים וכדומה. תאוריה גמורה נוצרה אז ביהודים: "אה עניותא לישראל" (חגיגה ט'), כי פצה נפשם ברכוש להיות לשלל לעושיהם.

מצב היהודים בככל היה תמיד רע, אף שהרדיפות התגברו רק בסוף ימות אחרוני האמוראים. יהודי בכל ראו, להפך מיהודי א"י, ככור הכרז הרומי את הארץ המוצלחת, או כמולך (בצלו של הקב"ה) או כמולא דבר עשוי (נטיין יז.); תחת נבדי (רומי) ולא תחת חבר (יבמות סג.); בניי בכל בשמעם את שבחיהם של התנאים ע"ד הפרסים, שאמרו למשל, שהטיב הקב"ה לעשות לישראל בהגלותו אותם כככל, כי ידע שאינם יכולים להכלל גזירות אכזריות (פסחים פ"ז); תרצו את הנגוד, שלפני עלות הכתרים (כתרים) לגדולה וכואם לככל היה טוב יאח"כ הורע (נטיין יז.). ככל אופן הכתרים עמדו בראש הכוחצים ובני א"י ראו בהם השאור הרע והמקלקל בפרס. ר' יוחנן חושבם לגויי נבל (יבמות ס"ג), ר' לוי מרמא אותם למלאכי חבלה (כדושין ע"ב). הכתרים, במנהיגי העם ומבטאי השקפתו, מצאו התנגשות גדולה עם השקפות שונות של זולתם. זה הוא מוכן, שבע דת האיש של זרתוסטרה בראה מנהגים בלתי נעימים לאלו שמאנו לראות קדושה באש ושמושיה. הכתרים היו לוחמים את כל המחנות מבתי ישראל ולא היו מניחים שם אור (סנהדרין ע"ד); היהודים היו מצניעים כגלל זה בפניהם את נר חנכה (שבת טה.). לחיי בזה אינו תוקדות שגאה, אבל ככל זאת מעיק וממדר את החיים ונוטל את חפשי התנועה. בני ככל לא ראו ככתרים עם נכרל, כי אם פרסים. "עד האירנא הוו יונאי והשתא הוו פרסאי" (ב"ס קי"ז), הארזקידים היו מכנים את עצמם פילהלנים (חובבי יון) ותרבותם היתה ג"כ למחצה יוגית. תקופת הכתרים היא תקופת הפרסים ולכן הפרסים מקודשים ומזומנים לניהנם (ברכות ח:); ורב דזיה מתאוה שפרס תפול ביד אדום (יומא י.). הרכה ידיעות מרדיפות היהודים בככל ע"י הפרסים תחת הכתרים לא הגיעו לא"י. יהודי א"י רמו, שאחיהם בככל הם חפשיים, אשר מן גלות יבניה "ישבו בתורתם בככל... ולא שלט בהם לא אדום ולא יון ולא גזרו עליהם שמד" (תנחומא נח ג'). יהודי א"י חשבו את ככל ומדי והמדינות הרחוקות לתכליל בלתי כבוד אחד (ירושלמי שקלים פ"ג ה"ה). לנו ידוע ג"כ רק המצב בככל, אבל אין מודיע לנו את מצב היהודים אז בפרס ומדי בעצמן, כמובנן הצר. ויהודים היו שם בלי ספק רבים. לפי התלמוד היו יהודים מדברים מדית ועילמית (מגלה יח.) (עי' מעשה השליחים ב' ט') ולפי זה היו דרים במדינות פרס עצמן. (עוד יבא.)

ישראל פיש
מאורשים
ליטאווסק, בירת שבט תרס"ח.

בהמלא חצי יובל שנים ליסוד עסקו של בעל החרשה הגדולה
Josef N. Silberfeld, Podgórze-Krakau-Wien
מכרחה מקרב לבו אברהם ווייסמאן — פאָדגורזע.

אנחנו תלמידות ביה"ס העברי מכיעות בזה את כרכתנו למורנו החביב מר משה פלד לנשואיו בשם מחלקה ב'

פנינה נכמינל פריעד הלינה אפשמן פנינה
שרה זרוינצר אסתר הלר זרוינצר דבורה
אסתר אהריך זלץ המימה פוקם לאה
מונים צלה

בהמלא עשרים שנה ליסוד החברה "חובבי ציון" כרישא, מכרחה את כל המשתתפים בחנינה כיום מ"ו שבט מערכת "המצפה".

הנני מברך כמז"מ את תלמידי החביב כר פינחס רייך מפאדגורזע לארוסיו עם המשכלת העברית מרת חוה לויא מלכוב. שבח וואלקאווסקי.

אביעה כמז"מ לידידי ורעי מר פינחס רייך לאריסתו. יוסף כערנשטיין. — רזאחוב.

מעמקי לבי אכרך את ידידי מר פינחס רייך מפאדגורזע לאריסתו. אהרן רייך — רוזואדוב.

ברכת מז"מ לרעי מנוער מר ישעיה זלמן נאלע מחירוב לחתונתו עם מ' אסתר מלכה שאטמן מלאדיע. מנחם מענדיל צוקערמאן — מיקולאיוב.

אנחנו מכיעים בזה את כרכתנו ברכת מז"מ כנשואי מורנו משה פלד.

הסמודנמים מכינה ב.
בשם אנדה "עכריה" אני מניש בזה עציץ פרחים למזכירה ולחברי המורה מר משה פלד ולמר יהודה זרוינצר לנשואיהם.
נפתלי זיגל גזכר האנדה.

בשמי וכשם הורי היקרים הנני מברך בכרכת מז"מ את רעי היקר מר יעקב וואָלף לחתונתו עם מרת אלמה קורעמץ מרישא. מז"מ להוריו.

ישראל זילבער — פשעמישקא.

ברנשי גיל וחדוה אני מכיעה כרכת מז"מ לרודי היקר מר יעקב וואָלף ולארוסתו הנחמדה מרת אליצה קורעמץ מרישא לחתונתם. מז"מ להוריהם.

צעציליע זילבער — פשעמישקא.

מעמק לבי אביע כרכת לבי היקר מר יהודה ליב שעכטער להניעו לשנות כר מצוה. יהודה ארי' שעכטער.

ברנשי גיל ואהבה אביע במז"מ לידידי מר משה ווארם מלכוב לחתונתו עם מ' חנה בערמלער מברודי. ראובן מרגליה — לבוב.

ברנשי גיל וחדוה אכרך מעמק לבי כמז"מ את רעי היקר מר פינחס ארשיצער לאריסתו עם מ' רוזא פעטערפריינד כסאנין החדשה. שלמה קעלער — מרנוב.

ראשי הועד של חברת "דגל יהודה" כרדימא מכרכים בשם החברה את חכרם מר חיים אמסטער לאריסתו עם מ' צבי' אמסטער כמז"מ.

מעמקי לבי הנני מברך את אחי מר צבי וואנג לאריסתו עם מ' צילה יאקובער מבאכניא, יהי לכרכה להורינו ולמשפחתנו.

רפאל וואנג — מרנוב.

בקול צהלה ורנה הנני קורא מז"מ לרעי היקר החביב מר שלמה דוד כהן מפילזנא לחתונתו את מ' סאלי פיסטראנג מרוליצא.

שמואל דערשאוויץ — לבוב.

רעי היקר מר חנוך אדלער! לחתונתך עם מ' מרים זעעוואלד מפילזנא אביע לך כמז"מ מעמקי לבי. שמואל דערשאוויץ — לבוב.

הננו מכרכים את מר מאיר לארבערבוים מסחודניצא לאריסתו עם מ' כאשי וואהל, גם את אבותיו נכרך. אברהם משה מארילעס וזו' — ליטאווסק.

הרינו מכרכים כמז"מ את המשפחה בית ר' משה פרענקל לארישה בהם מרת דבורה מזכראא עם מר חיים גראם ממיקולניץ.

הנהנו אברהם שאצבערנ ורעיתו.

ברכת מז"מ אשא לראש הצמד הנחמד מר חיים גראם ומרת דבורה פרענקל מזכראא.

העיניך כראנדעם.

מקירות לבי אכרך את בן דודי היקר מר שמעון נח מסנרץ החדשה כמז"מ לאריסתו עם מ' מעלאהן משינאווא.

הזל כמל כרכתי לרעי חביבי מר נחלי גליקסמאן מזאלין לאריסתו עם מ' שיינדל לעוו משענדישוב.

משה קארפף — זאלין.

מעמקי לכבי אכרך כמז"מ את ידידי מר נפתלי גליקסמאן מזאלין לאריסתו.

שמואל צבי אורכאך — זאלין.

מחדרי לבי אכרך כמז"מ את מר נפתלי קרים מפה לאריסתו את מ' כערמא הערנים.

מאיר בורשטיין — כוברקא.

מעמק לבי אני מברך את חכרי המורה העברי מר משה פלד לנשואיו.

נפתלי זינגמן — ברון.

אני מכרכת את מורי היקר מר משה פלד לנשואיו. מרים רדליך.

אני מכרכת את מורי היקר מר משה פלד לנשואיו. נעמי מלר.

דברי ימי ישראל בתורת

היא ספרים נאמנים ספרותיים וספרים נרפסים מרהיבים הגדול דורש קמיוניות ישורין שלמה א. רוזאנעס מרומשטיין נס נוספה בו רשימה מהספרים, ערפסו כהונתו מהחכמים הגדולים ד"ר פארנאס ור"י מארכס נ"י — כן נמצא בתוכו דרכי ספרים "מגן דהרם" קונטרס לשמרת ל"ל אכרזס מומאל שאלאניק (נוכר כס' בברית ו"ו ועוד) כן מגילת סאראנסא (סאראנסא) ספר "לעור ענינים יקרים" (מאקאמא) 294 אקטאוו יושעין.

מחיר 7 כרורים. ולמ"מ ראכאמ.

L. Schwager & D. Finkiel
Hustafyn, Oslav.

רוסישער טהעע

פאן 4 ביז 10 קראָנען פער קילאָ כייא

Apermann, Brody
Postfach 25.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN

GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgate 71.

עייגע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען פלאטטען. — עכטער קאָנצערט-גראמאפאן מי מארקע "שרייבענרער ענגעל" זאמט 10 פלאטטען נור 35 פלאָרין. ניעמאנד זאל ריעוע בעפטע געלענעהייט פֿעריימען.

פרייזקראַנטע עט הויפטפֿערצייכניסע אויף פֿער-לאנגען גראַמאפֿאן אונד פֿראַנקאָ.

מודעה רבה!

למען הודיע לכל העולם כלו ככירור גמור את האמת לאמתו, כי נני האתרונים, המאחדים תחת שם אנדה "פרי עץ הדר" משתילי אחינו עובדי אדמת הקדש במושבות שבאה"ק ת"ו, הנם ברורים ומשומרים מכל חשש הרכבה, ולשרש אחרי כל ספיקות בזה — הננו מכקשים מכללות אחינו ב"י בכל מקום שהם, שיואילו בעצמם לעמוד על האמת לשלוח שליחים (על הוצאתיהם) רבנים או סוחרים ידועים בתורה בישרות וכיראת שמים, שיבואו לאה"ק מפסח עד שבועות, שאז מוכשר העץ לכדיקה, ויראו בעיניהם את האמת הגלויה הזאת, ונקוה כי ימצאו און להם הרבנים הנאונים והצדיקים המפורסמים רועי ישראל שלימ"א, לשלח שליחים מיוחדים, כדי שיעמדו בעצמם על תוכן האמת, ומי שנושא דגל האמת בידו שמה הוא במה שבדקים אחריו, למען יודע אמתו ויגלה לכל, וכ"ז בעצת הרב הגאון הגדול הצדיק המפורסם מו"ה אברהם יצחק הכהן קוק שלימ"א אב"ד דעה"ק יפו והמושבות ת"ו, שהננו עומדים תחת השגהתו.

ונקוה שידעו גדולי עמנו לשום לב לדברינו הכוררים הנאמרים כאמת. אנודת פרי עץ הדר מבעלי הננים של האתרונים הכשרים ממושבות אחינו בארץ ישראל.

האטעל שפאטיץ

איז כראבוי.

דען געעהרמען יודישען קויפלייטען דער פראווינץ בעעהרע איך מיך מיין אלג. בעליעבטע ניי רענאוויירטע רעסמאראציאן אים אייגענעם הויזע. עקע דער באויע-ציאלא אונד מעטהגאסטע צו עאפעעהלען. אים זעלבען הויזע האבע איך טיר אויך איין מיט אללעם קאמפארט אייגענעשטאט-מעמעס האטעל אייגענעריכטעט. אייגענעסט שמאקהאפטע שפייזען בהבליה הכשרות אללערליי בערע. זעממליכע בעקוועמ-ליכקייטען, בילליגע פרייזע.

זרגון ולשון-עבר

(למי משניהם היתרון?)

בן שם הספר — המכיל י"ג פרקים גדולים — שיצא עתה לאור, הנותן פתרון לשאלה האקטואלית עז"י מופתים הסמו-רים ומרעיים, באופן שכל הכתות והצדדים ימצאו חפץ בו.

מחיר החברה כתר ועשר אגורות 1 K
10 h וישולח חפשי. להשיגו אצל המחבר והמו"ל:

M. J. HEILMANN
Podgórze, Józefinska 24.

רהתונה ולמשתה.

המשרד-הלאומי הנודע הפיטן והמציא חיים יוסף באקסענבוים, מחבר הרכה שירים ליריים, נודע כחור בדחן מודרני, אשר הראה כבר כחו בחוגי משפחות הסידיות ואריסטוקרסיות לרצון כל שומעיו, מתרשה בזה להודיע, כי מוכן הוא לכל קריאה על שמחות ומשתאות. ואחראי הוא אשר כל שומעיו יפיקו רצון. בידו יותר ממאה מכתבי-תורה ותהלה מגדולי ישראל.

תשלומין כפי השואה.

J. Boxenbaum, Volksdichter
Kolomea.

כשר לפסח

גאנזע-פעטט

רָאָהֶם אונד געקאָבטעס פֿעדוענרעט מעגליך פֿרישעס

Juda Zins in Husiatyn (Galizien).

פרייזע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים מבערזאן מפרעמיסלא ומסמרי זענדע אויף פֿערלאנגען.

הנני רוצה לקבר

אל ביתי איזה נערים ולשקוד אתם הן בלמוד תוה"ק בג"ף והן בלמודי החכמות והלשונות העודות נשנבות מאנשים רמי המעלה בכל עת תחת ידי. אדרסה:

Rabb. Dr. Daniel Fink, Berlin, N.
Auguststrasse. 63

ממכראות אשר בפרוסיה משלח

D. Goldstein, Oświęcim.

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer.
Odpowiedzialny Redaktor: S. [M. Lazer.
Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzu

גמרנו בבית הדפוס הם' המפואר

דבר יום ביומו.

יכיל לכל יום ויום מימי השנה דברים השוים לכל נפש.

תיכן החיבור הוא:

- א) לידע כל ימי החדשים באיזה יום מימי השבוע יכול לחול ובאיזה לא יחול לעולם.
- ב) לבל יום ויום דברי תורה השייכים אליו המושקפים את הלב ונחוצים ללב רב, דרשן ומגיד.
- ג) מאורעותיו ותולדותיו של כל יום ויום מה שנעשו ונולדו באותו היום הנוגע לאחינו ב"י עד העת האחרונה, בדרך אשר סלל הגאון יעב"ץ ז"ל בסדרו.
- ד) ימי פטירת רבנים מגדולי ישראל עד ישתת הרמ"ו ומביא הרבה דברי תורה מהם.
- ה) מראה קקום לשאר חבוריו המדברים מיום המדובר בו.
- ו) מסגולת חודש זה, צרופו, שכמו ומולו.

מאת הרב הדרשן ר' חיים קנאללער נ"י מפרעמיסלא

בעהמח"ם דרשות פרי חיים, הוספות פר"ח לדרושי רמ"ץ, ביאור פר"ח לחמש מגלות, כבור חכמים על הורה, בן חלד על מאמרי רבב"ח ואחד השיחים על וזכחו ריב"ל עם סבי רב"א הנדפסים, ומהם אשר נדפסו שנית.

חלק ראשון לימי ששת חדשי הקיץ מניסן עד ראש השנה יכול 240 עמורים נמצא בבית מסחרנו ומחירו 1 K, למו"ם ראבאט כנהוג.

Amkraut & Freund, Przemyśl.

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 . . . . . K. 539,686,228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 . . . . . " 176,528,370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 . . . . . " 30,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz . . . . . K. 2,215,336.— } " 13,934,003.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividenden " 11,718,647.— }

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres;
- 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklarationen enthält;
- 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien;
- 4) ebenso brauchen im Kriegefälle die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen;
- 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.

Generai-Agentur für Westgalizien

Sigmund Gleitzmann, Krakau

Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

מודעה נחוצה לעוברי אורח.

אהבבר בזה להודיע לכל הנוסעים הנכבדים, כי העתקתי את ביה"מלוני, שהי' לי עד כה ברחוב מנישא, לביתי העומד ברחוב דאבראמילער-שטראסע נומר 3 אס שהאך יומים 4-מען נאָוועמבער הבע"ל יהי' איה" בית-מלוני שמה, פתוח בחדרים יפים ומרוחים נחמדים למראה, וארוחת ארוחת המיר, תהי' ערובה לפני כל העוברים ונוסעים דרך עירנו, במאבלי מעדנים ובכל מיני משקאות היותר טובים, ערבים לחץ מועמס, בנקיון גרול ובתכלית הכשרות, באשר יעידון ויגידון עלי הזארחים הנכבדים בעצמם, איש כבר בקרו אותי עד היום, ואשר יבקרוני הלאה ברצות השם, והנני עומד הכן בכל עת לשרת את כל הבאים תחת צל קורתך על צד היותר טוב ובאופן היותר מועיל.

משה ראטהמאן, האטעל עס רעסמאראציאן

פרעמיסלא, דאבראמילער-שטראסע 3.

תיכתי:

M. Rothmann, Przemyśl, Dobromilerstr. 3

Hotel & Restauration.

ערשמע קראקויער מיט עלעקטרי-שער קראפֿט בעטריעבענע כשרה כשרה

דאמפֿזעלכנווארען פאבריק

מיט דען בעסטען מאָדערנסטען מאשינען. ערצייגט שענע פרימא מאלאמי וועראנעזער, ברוסט שינ-קען, קרענווירסעל א. ז. וו. פֿער-זעהען מיט הכשר של הכי"צ רפה. עמפֿיעהלט צו בילדיגסטען פרייזען. אויף פערלאנגען ווירד פרייז-קוראנטע עט הכשר איינגעשיקט.

Emanuel Glaser
KRAKAU, Brzego-Ciała 8.

העומר!!

קבץ פפרותי-מדעי י"ל בא"י, כבר הופיע ב' החלקים של הכרך הראשון מחירם: 4.60 קר. עם פארמא 4.90 קר. להשיגם אצל:

M. Ehrlich, Podgórze, Salinarna 5.

די נייעסטע ביכער!

- 30 די יודישע אוצרות, רביצקי
  - 15 שטריקס, זייער בעדייטונג און נוצען
  - 40 שטוטנ. קאנגרעס און זיינע פראבלעמען
  - 1.30 די יודישע ארבייטער אין רוסלאנד
  - 60 הערשעלעס ארבייטער-ליעדער
  - 3.— מענדעלע מו"ם יובילעאום אויסג. I באנד
  - 30 געדאנקען און מאָטיווען
  - 10 וואס אז אוינס דער יוד. ארבייטער
  - 90 גאט פון נקמה, דראמא, אש
  - 90 משיחם צייטען, דראמא, אש
  - 1.25 גאט, מעגש אין טייוועל, דראמא, נאריין
- צו בעקומען אין דער ביכער-אגענטור פון:
M. Ehrlich, Podgórze, Salinarna Nr. 5.

מכתבים ללמד

ערכת לי שיטה שלמה ומסוימה להורות תלמידים את השפה העברית מרחוק עפ"י מכתבים. המתלמידים יוכלו לרכוש להם את השפה על נקלה ולבוא בה לידי שלמות בכל מקצועותיה, כדקדוק, בכתיבה, בקריאה וכדבור. פרוספקט חנם. מכתב לדוגמא חצי הכתר במרקאות.

שבת וואלקאווסקי.
Krakau, Miodowa 9.

לזרזים בזול.

כבר התפרסמו בעולם הנורי הברזל שלי להטמנת חמין לשבת במעט גחלי עץ, המחזיקים חום לשלושים שעה. יען רבה עתה מחורה מוכנה, הנני מוכר הנורים באלה לוי קדירות בעלות 3 ליטר (ב' לחלב ד' לבשר, ביא לבדו) בעד 10 כתרים, תחת שהי' מחיר הנור כזה עד כה 14 כתרים. כל הקודם יזכה ואח"כ ישוב המחיר כבראשונה. המשלוח נגד שלישי המחיר מראש, והוא נאכנאהמע.

RUBIN PERLBERGER
Myślenice—Galizien
Tscholent-Öfen Fabrikant.